

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan opas
erityisryhmille**

Pientallin perehdyttämisopas

Sanni Piironen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

05 / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sanni Piironen	Sivumäärä 36 ja 9 liitesivua
Työn nimi Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan opas erityisryhmille	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kari Keuru	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Pientalli, Niina Tenhonen	
Tiivistelmä <p>Toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoituksena oli luoda perehdyttämisopas Pientallille. Oppaan avulla asiakkaat pääsevät perehtymään paremmin Pientallin toimintaan, joka toimii sosiaalipedagogista hevostoimintaa ajatellen. Toiminnan ollessa vielä melko vierasta Pientallin asiakkaille, opas antaa heille ensisijaisen käsityksen. Lisäksi opasta voidaan jakaa sosiaalipuolen toimijoille, jotta nämä tulevat tietoiseksi toiminnasta ja sen toimintatavoista.</p> <p>Merkityksen tälle työlle antaa se, että opasta voidaan päivittää jatkossa. Se antaa tukea sosiaalipedagogiselle hevostoiminnalle ja tekee toiminnasta tutumpaa. Opas antaa käsityksen siitä, kenelle toiminta on suunnattu ja mitkä ovat toiminnan tavoitteet ja periaatteet.</p> <p>Keräsin aineistoa haastattelemalla työelämäohjaajaani, joka on myös Pientallin pitäjä. Lisäksi osallistuin mukaan yhdelle toimintakerralle, jossa sain luvan kuvata toimintaa ja tallin eläimiä. Kuvien avulla oppaasta saatiin miellyttävämpää luettavaa. Lisäksi kuvat kertovat enemmän kuin tuhat sanaa. Vertaillen Pientallia ratsastuskouluun käytin omia, koko elämäni aikana, kasattuja havaintoja sekä konkreettisia kokemuksia.</p> <p>Työntilaajani oli Pientalli, jonka käyttöön opas jää tulevaisuutta varten.</p>	
Asiasanat sosiaalipedagogiikka, sosiaalipedagoginen hevostoiminta, ennaltaehkäisy	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Sanni Piironen	Number of Pages 36
Title The guide of social pedagogical horse activity for groups with special needs	
Supervisor(s) Kari Keuru	
Subscriber and/or Mentor Pientalli, Niina Tenhonen	
Abstract The purpose for my thesis was to create a orientation guide for Pientalli. With the guide, clients can understand better the social pedagogical horse activity of Pientalli. While this work is still quite unfamiliar for Pientalli's clientele, this guide will give them the basic knowledge. Also it can be distributed to social workers, so they become aware of the activity. The idea of this guide is to be updateable. It supports social pedagogical horse activities and familiarizes the work in general. The guide gives an idea of to whom the activity is directed at and what are the basic principles and goals of the work. I collected material by interviewing my mentor, who also is the owner of Pientalli. Besides this, I attended one session where I was allowed to take pictures of the activities and animals of the stable. The pictures made the guide more appealing and as the saying goes, a picture is worth of thousand words. While comparing Pientalli to other stables, I used my own, personal experiences and observations. The client was Pientalli and the guide will remain in their use.	
Keywords social pedagogy, social pedagogical horse activity, prevention	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 SOSIAALIPEDAGOGINEN HEVOSTOIMINTA	6
2.1 Mitä on sosiaalipedagoginen hevostoiminta?	6
2.2 Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteet ja periaatteet	8
2.3 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta vrt. ratsastusterapia	13
3 PIENTALLI	18
3.1 Hevosalan yrittäjätoiminta	20
3.2 Pientallin eroja ratsastuskouluun	22
4 OPINNÄYTETYÖN TARVE JA TAVOITTEET	25
4.1 Opinnäytetyön tarve	25
4.2 Opinnäytetyön tavoitteet	26
5 PIENTALLIN PEREHDYTTÄMISOPAS	27
5.1 Oppaan sisältö	27
5.2 Aineistonkeruumenetelmät	30
5.3 Oppaan hyödyn arviointi	32
5.4 Käyttöoikeudet	33
LÄHTEET	34
LIITTEET	37
Liite 1: Pientallin perehdyttämisoras	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni perehdyn sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan Kunnasniemen Pientallilla. Oma hevostaustani lähes ajoi minut tekemään opinnäytetyön liittyen sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan. Pientallin tarve opinnäytetyöni aiheelle oli ajankohtainen tallille, sillä se on toiminut nykyisessä toimipaikassa vasta täysipäiväisesti vuoden 2014 alusta. Tallinpitäjä koki, etteivät asiakkaat, saati heidän vanhempansa tiedä tarpeeksi sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta, sen tavoitteista ja menetelmistä.

Yhdessä työelämäohjaajan ja ohjaavan opettajan kanssa tulimme lopputulokseen, että toiminnallisena opinnäytetyönä tekisin oppaan, jossa tulisi ilmi sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteet sekä Pientallilla käytettävät menetelmät. Työelämäohjaajan kanssa päätimme myös lisätä oppaaseen valokuvia sekä Pientallin ja ratsastuskoulun eroja. Opas jää Pientallin omaan käyttöön, ja sitä jaetaan uusille asiakkaille ja yhteistyökumppaneille.

Opinnäytetyössäni kerron sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta yleisesti, vertaan sitä ratsastusterapiaan, kerron Pientallista ja sen toiminnasta. Käyn läpi konkreettiseen tuotokseen eli oppaaseen liittyvät tekovaiheet, miten aineistoa on kerätty ja mitä hyötyä oppaasta on jatkossa Pientallille.

2 SOSIAALIPEDAGOGINEN HEVOSTOIMINTA

2.1 Mitä on sosiaalipedagoginen hevostoiminta?

Tässä kappaleessa perehdyn siihen, mitä sosiaalipedagoginen hevostoiminta on. Avaan sosiaalipedagogista hevostoimintaa käsitteenä ja sitä kelle toiminta on tarkoitettu.

Hevonen on ollut ihmisen kumppani tuhansien vuosien ajan, ja kaikkina aikoina ihmisen on täytynyt luoda kommunikaatioyhteys hevoseen voidakseen käyttää sitä (Kyrklund ja Lemkow 1998, 16). Monissa maissa hevosta käytetään myös edelleen kuljetus- ja työvälineenä, joskus köyhyyden sanelemasta pakosta, mutta myös sen vuoksi, että hevonen on edelleen joissakin maatoissa voittamaton koneisiin nähden. Nykypäivänä hevonen on kuitenkin yhä useammin toveri, ystävä ja lemmikki. (Pitkänen 2008, 154.) Hevonen on kautta historian kulkenut ihmisen rinnalla. Hevonen valloitti preerian jo kauan ennen ihmistä. Olemme kouluttaneet siitä uskollisen ja luotettavan kumppanin, jonka kanssa työnteko ei tunnu aina niin raskaalta vaan siitä saa onnistumisen tunteita. Ihminen ja hevonen näyttävät ensi silmäyksellä mahdottomalta yhtälöltä. Monisatakiloisen pakoeläimen yhteistyö heiveröisen kaksijalkaisen olennon kanssa vaikuttaa mielikuvitukselliselta, toimimattomalta ja vaaralliselta ajatukselta. Tiedollisilta eli kognitiivisilta kyvyiltään ihmistä ja hevosta yhdistää ennen muuta muisti. Hevosen muisti tosin on paljon tarkempi kuin ihmisen. (Pitkänen 2008, 98-99.) Hevonen voi olla ystävämme. Sille voi kertoa, jos jokin painaa mieltä tai on tehnyt jotain väärää, se ei tuomitse. Luottamus, hienotunteisuus ja anteeksianto kuuluvat ystävyYTEEN (Saarinen 2003, 261). Tallilla voimme kohdata muita samanhenkisiä ihmisiä, joiden kanssa voimme solmi myös ystävyys-suhteita. Saarinen (2003) sanookin, että ystävyys on yksi elämänlaadun ja tuetun yhteisöön liittymisen tärkeimmistä asioista (...) Ystävyys edistää ihmisen hyvinvointia ja elämänhalua. (2003, 271.)

Jo pelkkä fyysinen harjoittelu helpottaa stressaantuneen oloa. Reipas ratsastustunti käynti-, ravi- ja laukkajaksoineen vastaa hyvinkin kotijumppaa, kevyttä juoksulenkkiä tai kuntosalitreeniä. Liikunta hevosen kanssa on kuitenkin paljon enemmän kuin

juoksulenkki. Ratsastuksen psyykkisesti virkistävä voima piilee ihmisen ja eläimen välisessä parantavassa vuorovaikutussuhteessa, josta tutkijat käyttävät nimeä *human-animal-bond* (ihmisen ja eläimen välinen sidos), tarkemmin voidaan puhua *human-equine-bondista* (ihmisen ja hevosen välinen sidos). (Pitkänen 2008, 11-12.) Ihmisellä ja hevosella ei ole yhteistä puhekieltä, jonka avulla ne ymmärtäisivät toisiaan, siksi on tärkeää, että ihminen oppii tulkitsemaan hevosen signaaleja, jotka kertovat sen luonteesta ja mielentilasta. Ratsastajan on kyettävä tulkitsemaan näitä viestejä, jotta hän voi rakentaa yhteisen signaaliverkoston (Kyrklund ja Lemkow 1998, 16.) Vaikka eläimen seura helpottaa yksinäisen oloa, se ei ole ihmisseuran korvike – vaan parhaimmillaan paljon enemmän (...) Meidän on helpompi ilmaista tunteitamme eläimille kuin ihmisille. Miten eläimen ja ihmisen tunnesidosta on selitetty? Eräs todennäköinen syy läheisyyden kokemukseen piilee eläimen ja ihmisen välisen tunnevuorovaikutuksen puhtaudessa. Ihmisen suhde ihmiseen on lähes aina monimutkainen ja ristiriitainen. ”Helvetti – se on toiset ihmiset”, on filosofi Jean-Paul Sartre kiteyttänyt ihmisen osan. (Pitkänen 2008, 12-13.)

Meidän ihmisten on vaikea hyväksyä toisiamme ja toistemme tunteita. Eläin sen sijaan antaa mahdollisuuden kokea puhtaita ja yksinkertaisia tunteita, joihin ei sisälly pelkoa torjutuksi tai väärinymmärretyksi tulemisesta. (Pitkänen 2008, 13.) Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa hevosen aistitoimintojen ymmärtäminen on tärkeää, jotta voidaan ymmärtää hevosen käyttäytymistä ja luoda tätä kautta toimiva vuorovaikutussuhde (Vapalahti 2012, 105).

Sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta käytettiin aikaisemmin nimitystä ratsastuspedagogiikka, mistä kuitenkin luovuttiin käsitteen viitatessa liikaa ratsastukseen. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta pitää sisällään paljon muutakin kuin ratsastamisen – se on kokonaisvaltaista talliyhteisössä toimimista, esimerkiksi hevosen hoitamista, harjaamista ja ruokintaa, tallin siivousta ja muita tallitöitä, hevosen tarkkailua ja havainnointia. (Seppälä 2006, 89).

Sosiaalipedagogiikan perusajatuksena on kaikenlaista sosiaalisen huono-osaisuuden, erityisesti yhteiskunnasta syrjäytymisen, pedagoginen ehkäisy ja lievittäminen sekä niiden ihmisten, joilla on vaikeuksia löytää paikkansa yhteiskunnan jäsenenä, yhteiskuntaan integroitumisen edistäminen. (Seppälä 2006, 88.)

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on yksi mahdollisuus ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä, koska sen avulla voidaan tukea elämänhallintaa. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta, kuten muukin eläin- ja luontoavusteinen toiminta ovat yleistymässä kasvatuksen ja kuntoutuksen kentällä. Sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta tarvitaan kuitenkin lisää tutkimusta. (Vapalahti 2012, 102-103.) Sosiaalipedagoginen hevostoiminta perustuu yksilön omaan kokemukseen ja sen kautta oppimiseen ja asioiden oivaltamiseen. Hevosen kanssa toteutetaan yhteisöllistä, kokonaisvaltaista ja osallistavaa toimintaa. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry 2011.)

Mikä tahansa hevostallilla tapahtuva toiminta ei suinkaan ole sosiaalipedagogista hevostoimintaa, vaan sosiaalipedagoginen hevostoiminta on talliyhteisössä tapahtuvaa kasvatuksellisesti tai kuntoutuksellisesti tavoitteellista toimintaa, joka perustuu sosiaalipedagogiseen viitekehykseen. (Seppälä 2006, 89).

2.2 Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteet ja periaatteet

Tämä kappale sisältää tarkempaa tietoa sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteista ja periaatteista sekä siitä, miten toimintaa harjoitetaan.

Sosiaalipedagogisen työn perusajatuksena on tarjota vaikeuksissa oleville ihmisille mahdollisuus osallistua, kohdata toisia ihmisiä, toteuttaa ja kehittää itseään, tehdä mielekkäitä asioita, kokea itsensä tarpeelliseksi ja yhdessä toisten kanssa etsiä suuntaa elämässä (Hämäläinen 2006, 72). Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on syrjäytymisen ehkäisyyn ja sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen tähtäävää toimintaa. Toiminnan lähtökohtana on ihmisen ja hevosen vuorovaikutus sekä talliyhteisö, jossa toiminta tapahtuu. Toiminnan peruselementit nousevat sosiaalipedagogian teoriasta: yhteisöllisyys, elämyksellisyys, toiminnallisuus ja dialogisuus (aito kohtaaminen). Sosiaalipedagoginen hevostoiminta perustuu yksilön omaan kokemukseen ja sen kautta oppimiseen ja asioiden oivaltamiseen. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry 2011.) Elämyksellisyyttä tuo vuorovaikutus suuren eläimen kanssa. Hevosen kyky oppia antaa hevosen kanssa toimivalle ihmiselle mahdollisuuden reflektoida oman toiminnan johdonmukaisuutta.

Hevonen antaa suoran ja rehellisen palautteen. (Hämäläinen 2012, 104-105.) Hevosen yhteisöllinen terapeuttisuus perustuu siihen, että se antaa ihmiselle rehellisen ja rakentavan palautteen siitä, miten hän toimii yhdessä muiden ihmisten kanssa (Pitkänen 2008, 47). Kovin yleisiä ratkaisuja ihmisen ongelmiin ei voida sosiaalipedagogisessakaan viitekehyksessä tarjota. Ihmiset kokevat ongelmia eri tavoin, ja ongelmilla on usein hyvinkin erilaisia ilmenemismuotoja. Sosiaalipedagogisessa työssä ei niinkään toimita jonkin valmiin kaavan mukaisesti vaan sovelletaan yleisiä ideoita ja periaatteita – esimerkiksi toiminnallisuuden, yhteisöllisyyden ja elämyksellisyyden periaatteita – kuhunkin yksittäiseen tapaukseen ja tilanteeseen. (Hämäläinen 2006, 77.) Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa Seppälän (2006) mukaan tavoitteisiin pyritään erilaisten hevosten avulla talliyhteisössä tehtyjen harjoitteiden (mm. erilaiset hevosen hoitotehtävät, hevosen käyttäytymisen havainnointi ja liikuntamuodot sekä ihmisen ja hevosen välinen kommunikointi) kautta, joiden on todettu vahvistavan yksilölle tärkeitä elämässä vaadittavia taitoja, kuten kommunikaatiota ja sanatonta viestintää, ryhmätyötaitoja, vastuunkantoa, luovaa ajattelua ja ongelmanratkaisutaitoja, itsevarmuutta ja – luottamusta samalla yksilön asenteisiin vaikuttaen. (2006, 89.)

Sen lisäksi, että hevonen toimii ihmisen opettajana sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa, toimii myös talliyhteisö persoonan kasvun tukena (Vapalahti 2012, 105). Tallityöt ja ratsastusharjoitukset rentouttavat, rauhoittavat, auttavat jaksamaan ja keskittymään sekä löytämään kadotetun elämänhalun. Hevosen selässä syntyy myös oivalluksia omasta itsestä. Parhaimmillaan ratsailla avautuu uusi näkökulma koko inhimilliseen olemassaoloon. Hevosta hoitaessaan ihminen saa kokemuksia läheisyydestä, hoivan antamisesta ja vastaanottamisesta. Aivan kuin hevosen fyysinen lämpö ja voima siirtyisivät ihmisen mieleen elvyttäen ja vahvistaen sitä. (Pitkänen 2008, 16-17.) Tallitoiminnassa korostuu yhdessä toimiminen ja raskaiden vesisaavien ja heinäpaalien kantamiseen, porukalla saadaan hevoslauma haettua laitumelta talliin, lyhyempi ihminen ei ylety yksin laittamaan satulaa isolle hevoselle ja niin edelleen. Ja koska tallitoiminnassa tavoitteena on hevosen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtiminen, se itsessään on valtava motivaattori toimia yhdessä ja puhalttaa yhteen hiileen. Huomaamattaan lapset ja nuoret oppivat vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja, ottamaan toiset huomioon sekä

arvioimaan omaa toimintaansa, omia voimavarojaan ja osaamistaan.(Seppälä 2006, 94).

Hevosen kanssa työskentely kohottaa myös itsetuntoamme. Itsetuntoa on se, kuinka paljon hyviä ominaisuuksia ihminen itsessään näkee. Itsetunto on hyvä silloin kun ihmisen minäkäsityksessä ovat voitolla positiiviset ominaisuudet, ja huono silloin kun negatiivisten ominaisuuksien määrä on suurempi kuin positiivisten. Hyvän itsetunnon omaavan ihmisen minäkuva on kuitenkin totuudenmukainen.(Keltikangas-Järvinen 2006, 17.) Yksi perusasia minäkuvan vahvistamisessa on katsekontaktin suunta. Minäkuvan vahvistamiselle tekee todella hyvää, että pääsee joskus katsomaan toisia ylhäältä alas isompana, vahvempana ja voimakkaampana kuin muut.(Halonen 2011, 308.) Minäkuvamme vahvuus vaikuttaa siihen, miten pystymme kohtaamaan vuorovaikutustilanteita hevosen kanssa. Jos minäkuvamme on heikko, luovutamme helpommin vaikeuksien edessä emmekä kykene ratkomaan ongelmia pitkäjänteisesti ja rankentavasti. Toimintamme hevosen kanssa perustuu aina tunteisiin ja kokemukselliseen läsnäoloon. Hevonen ei ole kiinnostunut selityksistämme tai järkeilyistämme vaan odottaa meiltä kykyä keskittymiseen ja johdonmukaiseen tunteiden käsittelyyn. Tämän vuoksi ongelmat tunteidenkäsittelyssämme heijastuvat helposti vuorovaikutuksessamme hevosen kanssa.(Pitkänen 2008, 41.) Stephen Clarke on aikoinaan sanonut: ”hevonen on ratsastajansa peili”, mikä pätee myös yleisemmin hevosten kanssa toimimiseen ja hevosen voidaankin sanoa olevan ihmisen täydellinen peili, sillä hevonen vastaa käyttäytymisellään täydellisesti ihmisen käyttäytymiseen, kehonkieleen ja tunteisiin. Jos ihminen esimerkiksi väittää hevosen olevan tottelematon tai uppiniskainen, vika on yleensä aina ihmisessä: kun ihminen muuttaa omaa käyttäytymistään. Hevonen antaa ihmiselle välittömästi rehellisen palautteen tämän toiminnasta, viestinnästä ja tunteista.(Seppälä 2006, 96.)

Sosiaalinen vahvistaminen on kohdennettua toimintaa, joka keskittyy syrjäytymisen riskiryhmässä oleviin nuoriin. Sosiaalisella vahvistamisella korvataan lainsäädännössä syrjäytymisen ehkäisyn käsite. Sosiaalinen vahvistaminen ei ole syrjäytymisen ehkäisyn tapaan käsitteellisesti leimaava, vaan kyseessä on prosessi, jossa parannetaan asteittain nuoren elämäntilannetta ja –hallintaa. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on nuoren saaminen yhteisölliseen toimintaan aktiiviseksi kansalaiseksi. (Aaltonen 2009, 26.) Syrjäytymisen käsitteellä viitataan erityisesti

sellaiseen huono-osaisuuteen, jossa erilaiset hyvinvoinnin ongelmat kasautuvat samoille yksilöille ja ihmisryhmille. Sosiaalinen vahvistaminen on kokonaisvaltaista elämänhallinnan tukemista. Se on moniammatillista yksilön ja yhteisön hyvinvoinnin, vaikuttamisen ja osallisuuden kokemusten ammatillista ohjaustyötä, ja sen painopiste on nimenomaan ennalta ehkäisevässä työssä. (Mehtonen 2011, 13-18.) Syrjäytyminen terminä koetaan negatiivisena ja jopa leimaavana, tämän vuoksi se on korvattu positiivisemmalla sosiaalisen vahvistamisen termillä. Syrjäytymisen ehkäisy on sisällytetty sosiaaliseen vahvistamiseen. Syrjäytyminen ja syrjäytymisvaaraan joutuminen on monipolvinen ja pitkä prosessi, josta voidaan puhua vasta kun ongelmat kasautuvat ylivoimaisiksi. Riskitekijöitä heikon koulusuoriutumisen ja työttömyyden ohella ovat mm. irrallisuus luonnollisesta sosiaalisesta ympäristöstä ja perheestä. Kodista puuttuvat kenties rajat ja rakkautta ja läheisyyttä haetaan sieltä mistä se voidaan saada: kaveriporukoista, joissa mahdollisesti norminvastainen käyttäytyminen ja aikuisuuden kaipuu, päihteidenkäyttö, huumekokeilut ja rikokset ohjaavat valintoja. (Mehtonen 2011, 19.)

Hevosharrastuksen on huomattu antavan lapselle ja nuorelle paljon enemmän eväitä elämään kuin miltä se päällepäin näyttää (...) Talliyhteisöllä ja hevosten kanssa toimimisella on havaittu olevan ihmistä rauhoittava ja mielihyvää tuottava vaikutus ja hevostoiminta on tunnustettu merkittäväksi tekijäksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä sekä jo syntyneiden ongelmien korjaamisessa. Seppälä jatkaa (2006), että talli on monelle siellä käyvälle nuorelle ainoa yhteisö, johon hän kokee kuuluvansa, jolloin tallista tulee nuorelle elämän kiinneke, tärkeä elämässä kiinni pitävä voima. (2006, 93.)

Holistinen käsitys ihmisestä sisältää ruumiin ja mielen yhteyden. Liikkeen ja ruumiinsa kautta ihminen saa yhteyden omaan minäänsä kokonaisvaltaisella tasolla (Rinta-Harri 2005, 74). Hevosen liike vaikuttaa ihmiseen tunnetasolla. Lisäksi hevonen aistii ihmisen tunnetilan vuorovaikutuksessa. (Rokka 2011, 82.) Hevonen herättää jo pelkällä olemuksellaan ihmisessä monia tunteita, kuten esimerkiksi kiinnostusta ja ihastusta, mutta samalla mahdollisesti arkuutta ja epäileväisyyttä siitä voiko noin suuren eläimen kanssa tehdä yhteistyötä. Yleensä pelot rakentuvat niihin toistuviin kokemuksiin, joita olemme saaneet läheisimmissä ihmissuhteissamme. Tämä pätee myös käänteisesti: Jos onnistumme käsittelemään pelkojamme hevosen

kanssa, saatamme huomata, että ne eivät rajaudu vain tallitilanteisiin. Hevosen kanssa saavuttamamme uudenlainen suhde pelkoihin voi olla avuksi muussakin elämässä.(Pitkänen 2008, 118.)

Ihan mikä tahansa hevonen ei sovellu terapia tai sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käyttöön. Hevosen tulee olla samalla herkkä, mutta kärsivällinen sekä tarpeeksi rauhallinen aistiakseen ihmisessä tapahtuvat tunnetilan muutokset. Fiksu hevonen osaa käyttää ihmisen katkennutta keskittymistä hyväkseen ja tehdä jonkin liikkeen, joka herättää ihmisen taas tähän maailmaan ja keskittymään meneillä olevaan tilanteeseen. Hevonen ei kuitenkaan ole sellainen, joka kiusallaan säikkyisi yhtäkkiä kiveä, joka on ohitettu joka päivä ongelmitta. Hevonen on pakoeläin ja se toimii lajilleen ominaisella tavalla. Myös tästä syystä hevosten kanssa työskentely on jollain lailla mystistä, sillä ikinä ei ole kahta samanlaista päivää. Toisena päivänä hevonen saattaa säikkyä ihan hölmöltä tuntuvia asioita ja toisena päivänä sen ohi voi kävellä vaikka soittokunta eikä se reagoi siihen mitenkään. Hevonen pyrkii toiminnassaan aina mielihyvään, pois epämiellyttävästä tilanteesta. Aina hevonen ei toimi ihmisen mielen mukaan, se saattaa vaikuttaa itsepäiseltä, oikukkaalta tai uhmakkaalta. Tällainen tilanne ei suinkaan ole katastrofi sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa, vaan tilanne voidaan hyödyntää miettimällä miten saada haluton hevonen yhteistyöhön, miten tehdään kompromisseja ja millä ratkaisulla päästään vastustuksesta huolimatta päämääräämme.(Seppälä 2006, 96.) Hevonen pitää aina ihmisen hieman varpaillaan, mutta on samalla turvallisuuden tunteen tuoja, joka saa meidät unohtamaan miksi olimme aamulla niin äkäisiä tai miksi riitelimme ystävämme kanssa. Hevosen läheisyys sen rauhallisuus pakottavat meidät ajattelemaan asioita uudella tavalla ja näkemään asiat myös toisessa valossa.

Hevosen kanssa jaettu elämä opettaa meitä myös luopumaan viisaasti. Se opettaa, että elämässä on ehdottomia rajoja, joita kukaan tai mikään ei pysty ylittämään. Kuoleman hyväksyminen on suuri taito, jota harvalla meistä on - emmehän nykyisin joudu kohtaamaan kuolemaa kasvoista kasvoihin ja surunkin haluaisimme lakaista nopeasti maton alle tehokkailla surutyön kursseilla. Hevosesta luopuminen näyttää meille, mitä on aito suru, joka ei ole pois pyyhittävässä uusilla elämyksillä tai pinnallisilla lohdun aiheilla. Kun luovumme rakkaasta eläimestä, luovumme lopullisesti ja lohduttomasti. Eläimen sureminen on puhdasta surun tunnetta, johon ei

ole sekoittunut niitä monia ristiriitaisia tunteita, joita läheisen ihmisen kuolema aiheuttaa – olkoonpa hän kuinka rakas tahansa. Ehkäpä juuri siksi hevosen suremisessa on paitsi lapsenomaisen lohduttomia piirteitä, myös jotain hyvin puhdistavaa.(Pitkänen 2008, 167.) Arjen tallitoiminnassa kohdataan mitä erilaisimpia asioita: nähdään varsojen syntyvän ja vanhojen ja sairaiden hevosten kuolevan, pohditaan varsotusta, ruokitaan hevosia, eletään tarkan päivärytmin mukaan jne. tallilla kohdataan kaikki elämän perusasiat ja talli onkin luonnollinen ympäristö herättää keskustelua näistä välillä vaikeiltakin tuntuvista asioista, sillä keskustelun keskipisteessähän on hevonen, ei ihminen itse. Seppälä (2006) jatkaa, että vaikka näennäisesti katsellaan ja pohditaan elämää hevosenäkökulmasta käsin, koskettavat keskustelujen aiheet niin läheltä ihmiselämää, että niistä saa jokainen jotakin myös itselleen. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaaja osaa myös johdattaa keskusteluja hevosenäkökulmasta ihmisenäkökulmaan, esimerkiksi terveellisestä ravinnosta, unen tarpeesta, liikunnan merkityksestä, säännöllisestä elämäntyylistä ja seksuaalisuudesta keskusteltaessa.(2006, 95-96.)

Kun hevosesta tulee ystävämme, se ottaa meidät mukaansa salattuun maailmaansa, jossa tunteet ovat voimakkaita ja välittömiä. Sellaisessa maailmassa riittää tämä hetki. Hyvä hevonen tuo ihmiselle rauhallisen mielen.(Pitkänen 2008, 167.)

2.3 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta vrt. ratsastusterapia

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on ihmisille vielä melko tuntematon toimintamuoto. Monet yhdistävät sen ratsastusterapiaan, joka on ollut pinnalla jo pidempään. Näillä kahdella toiminnalla on kuitenkin eroavaisuutensa. Tässä kappaleessa käsittelen näiden kahden toimintamuodon eroavaisuuksia, mutta käyn läpi yhdistäviäkin tekijöitä.

Miksi sitten juuri hevonen on niin sopiva terapeutiksi? Onhan ihmisellä lukematon määrä muitakin tärkeitä seura- ja kotieläimiä. Terapeutit pitävät hevosia ainutlaatuisina terapiaeläiminä niiden äärimmäisen herkän ruumiinkielen, rikkaan tunneviestinnän ja kehittyneiden sosiaalisten kykyjen takia. Hevonen on suora ja

rehellinen mutta lempeä ja rohkaiseva peili ihmisen tunnemaailmalle. Hevonen antaa ihmiselle takaisin sen tunteidenlukutaidon, jonka järkeilevä kulttuurimme on kadottanut. (Pitkänen 2008, 18.)

Ratsastusterapia on Kelan tukemaa kuntouttavaa toimintaa. Ratsastusterapiaa voidaan käyttää fyysisten vammojen ja sairauksien hoidossa sekä psyykkisten ja sosiaalisten ongelmien ratkaisemisessa. Tällä hetkellä yleisin ratsastusterapian muoto Suomessa on fysioterapeuttinen ratsastusterapia, jossa fysioterapeutti pyrkii yhdessä hevosen kanssa potilaan lihasten hallinnan, ryhdin ja liikuntakyvyn parantamiseen. Suomessa harjoitetaan myös sosiaalipedagogista hevostoimintaa, joka tähtää erilaisista sosiaalisista ongelmista kuten päihde- tai koulunkäyntiongelmista kärsivien nuorten sosiaalistamiseen yhteisön jäseniksi. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta myös ehkäisee näitä ongelmia. (Pitkänen 2008, 16.)

Ratsastusterapia on kokonaisvaltainen kuntoutusmuoto, jossa kuntoutuja, hevonen ja ratsastusterapeutti tekevät yhdessä töitä yksilöllisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ratsastusterapialla on myös kasvatuksellisia ja psykologisia tavoitteita, jolloin kohderyhminä ovat etenkin henkilöt, joilla on psyykkisiä tai sosiaalisia ongelmia. Ongelmat voivat liittyä myös liikuntavammaan tai pelkästään mielenterveyden sekä käyttäytymisen säätelyn vaikeuksiin. (Selvinen 2011, 15.) Ratsastusterapia on enemmän fyysistä toimintaa hevosen selässä. Sitä käytetään esimerkiksi liikuntavamman hoitamiseen erilaisten harjoitteiden avulla. Hevosen rytmikkäät käyntiliikkeet aktivoivat monipuolisesti ratsastajan aistitoimintaa eli sensoriikkaa. Aistimukset omasta kehosta ja ulkomaailmasta ovat subjektiivisia tietoisia tuntemuksia tai elämyksiä esimerkiksi kosketuksesta, tuoksusta tai liikkeestä (Sandström 2011, 36.) Hevosen kanssa työskennellessä kaikki edellä mainitut aistimukset pääsevät käyttöön. Hevosen tuoksu on monien ihmisten mieleen, sen koskettaminen tai hevosen turvan kosketus on kutittava ja lempeä tunne sekä hevosen liike on ihanan rauhallinen ja keinuttava. Pitkänen (2008) vertaa hevosen kosketusta äidin ja lapsen väliseen kosketukseen. Varhaisessa vuorovaikutuksessa äidin ja lapsen välinen kosketus on ensiarvoisen tärkeää. Sen avulla ihmiselle syntyy kuva itsestään hyväksyttynä ja rakastettuna olentona. Hevosen kosketus voi vastata tätä varhaista turvallisuudentunnetta. Hevosen selässä ratsastaja kokee myös

rytmisen liikkeen ja sen tuottaman terapeuttisen sulautumisen tunteen (2008, 19.) Koskettamalla ilmaisemme toiselle ihmiselle syvimpiä tunteitamme. Kosketuksen otamme käyttöön, kun sanat eivät enää riitä. Kehon liikkeet heijastavat sisäisiä tiloja, ja muutokset liikkeissä voivat johtaa muutoksiin psyyken tasolla (Rinta-Harri 2005, 75-79).

Ratsastusterapiatilanne on aina avoin oppimistilanne. Sellaisessa kuntoutuja, oppija ja osallistuja osallistuu aina aktiivisesti ja luovasti huolimatta siitä, näkykö reaktio fyysisenä ulospäin. Tämä korostuu ratsastusterapiassa, koska kohteena on elävä olento, hevonen, jonka olotila ei koskaan ole staattinen. Ratsastusterapiatilanteessa tuloksena on aina muutos lähtötilanteeseen. Näin syntyy myös osallisuus. (Lindroos 2011, 321.) Osallistumisessa ja osallisuudessa on eroa. Kärjistäen ilmaistuna osallistuminen tarkoittaa mukanaoloa usein toisten määrittelemässä tilanteessa ilman omakohtaista panosta asiaan. Osallisuus taas merkitsee omakohtaisesta sitoutumisesta nousevaa vaikuttamista asioiden kulkuun ja vastuunottamista seurauksista. (Viirkorpi 1993, 22-24). Parhaimmillaan ratsastusterapiassa voi tavoitteeksi asettaa asiakkaan voimaantumisen. Voimaantuminen on sisäinen prosessi. Sisäinen voimantunne on omia voimavaroja ja vastuullista luovuutta vapauttava tunne. Voimaantuneista ihmisistä heijastuu myönteisyys, joka on yhteydessä hyväksyvään ja luottamukselliseen ilmapiiriin sekä arvostuksen kokemiseen. (Halonen 2011, 310.) Osallisuus ja voimaantuminen ovat myös tärkeitä sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa. Hevosen kanssa työskentely tai pelkkä talliympäristö voivat jo toimia voimaannuttavina tekijöinä.

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on enemmän ennaltaehkäisevää tai ehkäisevää toimintaa, jonka tavoitteena on saada asiakas tietoiseksi omista tunteistaan sekä opettaa tämä käsittelemään tunnetilojaan avoimesti ja kohottaa itsetuntoa. Kun ihminen uskaltautuu ilmaisemaan itseään rehellisesti ja toimivasti, hevonen palkitsee hänet usein välittömästi. Yhteistyö muuttuu sujuvammaksi ja antoisammaksi – ja näin on tarkoitus käydä myös potilaan ihmissuhteissa. (Pitkänen 2008, 21.)

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan asiakaskuntaan harvemmin kuuluu liikuntavammasta kärsiviä asiakkaita, sillä tämä toiminta tapahtuu muuallakin kuin vain hevosen selässä työskennellen. Liikuntavamma vaatii enemmän fyysistä

toimintaa ja sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa toiminnan tarkoituksena on lähestyä hevosia monella eri tavalla, kuten esimerkiksi vain seuraamalla kentällä irrallaan juoksevaa hevosta ja tulkitsemalla sen liikkeitä. Hevonen on elävä kommunikaatiossaan: se viestittää koko kehollaan tunnetilojaan ja antaa välittömän palautteen itseensä kohdistuviin ulkoisiin ärsykkeisiin (Yrjölä 2011, 97). Yrjölä (2011) kertoo kuitenkin, että ratsastusterapiassakin talliympäristö on tärkeä osa terapiaa. Yleinen ilmiö sekä ratsastusterapiassa että myös hevosihmisten kokemuksena on, että hevosen läheisyydestä väsymys häviää ja energia lisääntyy. Joskus ei edes hevosta tarvita, vaan pelkkä talliympäristö riittää herättämään potentiaalisen tilan. (2011, 92.) Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa talliympäristö on isossa osassa, sillä rauhaton talliympäristö tuo turvattomuuden tunnetta. On tärkeää, että toiminnan ensimmäisillä kerroilla käydään tallin säännöt läpi sekä turvallisuusasiat käydään läpi joka kerta, näin asiakkaalle luodaan turvallinen ympäristö, jossa on selvät säännöt, joiden mukaan toimitaan.

Sosiaalipedagogista hevostoimintaa voi harjoittaa myös ryhmien kanssa. Sosiaalipedagogista hevostoimintaa voidaan käyttää erilaisille asiakasryhmille, mutta erityisen hyvin menetelmä sopii lasten ja nuorten kanssa työskentelemiseen (Seppälä 2006, 89). Ihanteellinen ryhmän koko on 3-4 henkilöä. Ryhmätyöskentelyn tavoite on asetettava niin, että kaikkien osallistujien työpanosta tarvitaan. Jotta ryhmässä syntyisi positiivinen yhteenkuuluvuuden tunne, täytyy olla selkeät tavoitteet ja palkinnot koko ryhmälle. (Mannström-Mäkelä ja Saukkola 2008, 87.) Esimerkiksi ylivilkkaisten lasten kanssa työskenneltäessä ryhmästä on apua, kun halutaan opettaa lapsille kärsivällisyyttä ja keskittymiskykyä. Ryhmän jäsenten tulee huomioida muut omassa toiminnassaan, esimerkiksi toimintakerran tapahtumia kerrottaessa ei sovi puhua ohjaajan päälle ja häiritä näin muiden keskittymistä. Ryhmätyöskentelyssä täytyy tietää käytettävissä oleva aika ja materiaalit. Erityisesti ADHD-henkilön työskentelyä helpottaa, jos ryhmässä on sovittu selkeät roolit, kuka ryhmänjäsen vastaa mistäkin toiminnasta. Tärkeä osa oppimista ja uusia oivalluksia on ryhmän ilmapiiri. Ilmapiirin tulisi olla kannustava ja rakentavaa palautetta antava. (Mannström-Mäkelä ja Saukkola 2008, 87.)

Pientallin asiakkaiden joukossa on ylivilkkaita tapauksia, joille kärsivällisyyden opettelu on todella tärkeää. Kun lapset normaalisti suorittavat tehtävänsä ja odottavat

arviota ja palautetta työstään sen loputtua tai esimerkiksi tunnin lopussa, tarkkaavaisuushäiriöinen ja/tai yliaktiivinen lapsi kuuntelee mieluummin heti vaikka torumista kuin kiitosta vasta tunnin lopussa (Kuorelahti 2003, 130). Tarkkaavaisuuden häiriö, johon liittyy yliaktiivisuus (ADHD), on poikkeavaa käyttäytymistä, ja se rasittaa koulun olosuhteissa muuta luokkaa, opettajaa ja oppilaita. Pelkästä tarkkaavaisuushäiriöstä (ADD) sen erottaa oireena ilmenevä motorinen ja emotionaalinen yliaktiivisuus, eräällä tavalla yliaktiivinen sosiaalisuuskin. (Kuorelahti 2003, 128.) Ylivilkkaat asiakkaat ovat usein levottomia ja heidän keskittymiskykynsä ei ole kovin hyvä. Yksinkertaisenkin ohjeen kokonaan kuunteleminen voi olla vaikeaa, ennen kaikkea jos ympärillä on paljon muita ulkoisia häiriötekijöitä. Yliaktiivisuus ja levottomuus näkyvät lapsesta helposti päällepäin. Lapsi kiinnostuu nopeasti uusista tehtävistä, joita hän innokkaana alkaa tehdä, mutta heittää kuitenkin tehtävät helposti kesken hetken päästä. Levoton lapsi tai nuori osoittaa myös tunteitaan samalla intensiteetillä: hän kiihtyy helposti, vihastuu, riemastuu, pettyy niin, ettei se jää ympäristöltä huomaamatta. Levottomuus hallitsee myös lapsen motoriikkaa: hän voi liuskella paikaltaan, huudella tai puhella toisten kanssa. (Kuorelahti 2003, 129.) Edellä mainittujen asioiden vuoksi on tärkeää, että toiminnassa ollaan johdonmukaisia, asiat tehdään rauhassa, yksi asia kerrallaan ja muistutetaan asiakasta keskittymään sillä hetkellä tehtävään asiaan.

”Lapset eivät erota toisesta, että on keskittymishäiriö, että saattaa tokaista vain ”ootko vähän aikaa hiljaa” että lapset on siitä ihania kun ne on niin aitoja.” Tenhonen, Niina

Ratsastusterapiassa ryhmä työskentely on hieman monimutkaisempaa, sillä yleensä toiminta on suunniteltu juuri yksilöllisiin tarpeisiin, kun halutaan keskittyä esimerkiksi liikuntavamman kuntouttamiseen.

Hevosen kanssa tapahtuvat monimutkaiset toiminnot sen käsittelyssä ja ratsastamisessa tuottavat jokaiselle epäonnistumisia. Onnistuminen vaatii paljon toistoja ja pitkäjänteisyyttä. Vastoinikäymisten kokeminen aiheuttaa vaikeita tunteita, kuten ahdistusta, avuttomuutta ja vihaa. (Yrjölä 2011, 101.) Pelkkä ratsastaminen ei aina ole ratkaisu vaan pelkkä hevosen harjaaminenkin voi toimia jo eräänlaisena terapiakokemuksena. Molemmissa toiminnoissa on tavoitteena saada asiakas käsittelemään omia tunteitaan turvallisella tavalla sekä auttaa epäonnistumisen kokemusten käsittelyssä. Hevosen kanssa epäonnistumisen syy on useimmiten oma

tietämättömyys ja osaamattomuus, mutta se voi johtua myös hevosesta. Hevosen kanssa ei neuvotella, ja sitä on turha syyttää kuten toista ihmistä, joten ainoaksi vaihtoehdoksi jää oman osuuden selvittäminen. Hevosen kanssa tapahtuvien pettymysten keskeinen hyöty on juuri siinä, että voidaan rauhassa pysähtyä katsomaan omaa toimintaa eikä sijoiteta epäonnistumisen syytä itsen ulkopuolelle.(Yrjölä 2011, 102.)

3 PIENTALLI

Tässä kappaleessa esittelen työntilaaja organisaatiota ja sen yrittäjää, joka toimi myös opinnäytetyöni työelämäohjaajana.

Pientalli Kunnasniemellä on se paikka, johon voi tuoda pienetkin asiakkaat turvallisesti tallitunneille oppimaan ja kokemaan itse tekemällä asioita (Pientalli 2014 a). Pientalli on toiminut täysipäiväisesti nykyisessä paikassa vuoden 2014 alusta. Sitä ennen Tenhonen on kuitenkin harjoittanut tallitoimintaa muualla. Pientalli sijaitsee siis Kunnasniemellä, joka sijaitsee Pohjois-Karjalassa, Kontiolahden kunnassa. Talli sijaitsee rauhallisella paikalla, jossa ei ole pelkoa ylimääräisestä metelistä tai häiriötekijöistä. Melko lähellä kulkee autotie, mutta sen äänet eivät juuri häiritse. Tallille ajaessa saattaa usko loppua kesken, sillä se sijaitsee kaupunkilaisen silmistä katsottuna todella syrjässä, mutta paikalle päästyään voi huomata, miten rauhaista ja kotoisa paikka onkaan. Pientallille pääsee hyvin pakoon kaupungin vilskettä ja kovia ääniä. Vastavuoroisesti voi nauttia luonnonäänistä ja rauhasta sekä tuntea olevansa turvassa.

Pientallilla ei tarvitse olla aikaisempaa hevospäättämistä, vaan jokaisen asiakkaan kanssa edetään lähtötilanteet huomioiden. Tallitunneilla kenenkään ei ole pakko ratsastaa, vaan toiminta voi olla jotain muuta hevosiin liittyvää. Tallitunneilla pyritään pelaamaan hevosen avulla vastuunkantoa, omatoimisuuden tukemista ja hyvän itsetunnon saamista sekä hyvää mieltä (Pientalli 2014 a). Tallilla kävijöiden ikähaarukka yltyä aina 3-vuotiaasta aikuisiin. Tallitunnit toteutetaan pienryhmissä,

jolloin saadaan harjoitella asiakkaan kanssa sosiaalisia taitoja yksin ja ryhmän jäsenenä (Pientalli 2014 a). Ryhmien koko on 3-4 henkilöä.

Talliyrittäjänä toimii Niina Tenhonen, joka on ammatiltaan lähihoitaja ja sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaaja (Pientalli 2014 a). Talli toimiikin lähes sosiaalipedagogista hevostoimintaa ajatellen. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaaja huomioi jokaisen asiakkaan erityistarpeet ja räätälöi tallitoiminnan niin, että kaikki voivat siihen osallistua ja pyrkii ohjaustilanteissa jakamaan vastuuta kaikille toimintaan osallistuville heidän kykyjensä mukaan, mikä opettaa lapsia ja nuoria ottamaan vastuuta tekemisistään (Seppälä 2006, 95). Toiminnalla pyritään syrjäytymisen ehkäisyyn ja positiiviseen elämänasenteeseen sekä oman minäkuvan vahvistamiseen. Pientalli ei ole ratsastuksen oppimista varten, vaikka tallilla on myös mahdollisuus päästä ammattilaisen ohjaamalla ratsastustunnille.

Pientallilla on tallipaikkoja kuudelle hevoselle ja yhdelle ponille. Lisäksi tallilla on kaksi pihattoa, toinen kahdelle ponille sekä toinen kolmelle hevoselle mitoitettu. Tallissa on lisäksi pesupaikka, satulahuone, pesula ja loimenkuivatushuone sekä tallitupa. Tallituvasta löytyy kahvinkeitin, mikro, jääkaappi sekä mukavat oleskelutilat.(Pientalli 2014 b.) Ympäristöltään Pientalli sijaitsee loistavalla paikalla. Tallipihassa sijaitsee iso valaistu ratsastuskenttä. Ympäriällä on hehtaari kaupalla hyviä hiekkapohjaisia maastoja ja peltoja, joissa voi esimerkiksi ajella kärryillä. Läheiselle järvellekin ei ole pitkä matka, jossa on voi käydä hiekkapohjaisella rannalla uittamassa hevosia. Huonojen kelien sattuessa tallitunneilla voidaan oleilla esimerkiksi tallituvassa askarrellen ja piirrellen. Hevosten kanssa voidaan olla tallissa ja niiden harjoja ja häntiä voidaan letittää ja katsella, miten hevonen reagoi mihinkin liikkeeseen tai ääneen. Hevosen selässä voi käydä makaamassa selällään tai mahallaan ja lämmikkeeksi voidaan asettaa viltti. Hevosen selässä maata voi kuunnella rauhassa tallista kuuluvia ääniä ja kuunnella hevosta.

Pientallilla järjestetään myös erilaisia leirejä, joissa pääsee nauttimaan hevosten kanssa työskentelystä. Ohjelmaan sisältyy hevosten hoitoa ja huolenpitoa, tutustumista hevoseen ja sen käyttäytymiseen, rentoutusta ja nautiskelua hevosen ja muiden tallieläinten kanssa ihanassa maalaismaisemassa. Tällaisella leirillä pääpaino ei ole ratsastuksella vaan juuri hevoseen tutustumisella. Leirille

osallistuvilta ei vaadita aiempaa kokemusta hevosten parissa. Toinen vaihtoehto on osallistua ratsastusleirille, jossa taas pääpaino on ratsastuksella. Leirillä ratsastuksen opetusta on tunti molempina päivinä, jonka lisäksi maastoratsastusta / hevosen uittamista ratsain. Lisäksi leirin päätteeksi järjestetään leikkimieliset leirikisat. Tälle leirille osallistujilta vaaditaan jo kokemusta hevosten kanssa sekä ratsastuksen taitoa.

Tallilla asustaa hevosten lisäksi muitakin eläimiä, joiden kanssa on mukava touhuta. Tallilla on kolme kania, joiden kanssa voi seurustella ja niiden häkkeitä voidaan siivota, vaihtaa vedet, antaa lisää ruokaa tai herkkuja, kuten esimerkiksi kurkkua tai porkkanoita. Tallikissa ottaa jokaisen tulijan lämpimästi vastaan ja on todella seurallinen. Se kehrää kovaan ääneen ja nauttii huomiosta. Usein asiakkaiden kanssa tehdään töitä myös kanien ja kissan kanssa, sillä aina hevoset eivät jaksakaan kiinnostaa ja on helpompi lähteä liikkeelle pienemmistä lemmikeistä. Kanin häkin siivoaminen ja ruokkiminen opettaa vastuunkantoa ja huolenpitoa sekä omien jälkien siivoaminen korostuu touhutessa, kun tavarat on palautettava omille paikoilleen.

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on kuntouttavaa hevostoimintaa talliympäristössä. Kuntouttavaa hevostoimintaa käytetään mm. syrjäytymisen ehkäisyyn, itsetunnon tai keskittymiskyvyn kehittämiseen sekä sosiaaliseen kuntoutumiseen (mielenterveys- tai päihdekuntoutujat). (Pientalli 2014 c.) Pedagoginen lähestymistapa on ehkä helpointa mieltää lasten ja nuorten parissa tapahtuvaan työhön. Sosiaalipedagogiikan käsite ei kuitenkaan rajoitu lapsuus- ja nuoruusikään vaan kattaa ihmisen koko elämänkaaren. Vanhustenkin parissa tehtävässä työssä on tilaa pedagogisille työmuodoille, aktivoinnille, toiminnallisuudelle, elämyksellisyydelle ja yhteisöllisyydelle. (Hämäläinen 2006, 77.) Vaikka Pientalli on nimensä mukaisesti suunnattu pienille, niin sinne on tervetulleita kaikki vauvasta vaariin.

3.1 Hevosalan yrittäjätoiminta

Halusin avata sitä, millaista hevosalan yrittäjätoiminta on, jotta ihmiset saisivat paremman käsityksen siitä, miten haasteellista se voi olla. Tämä kappale käsittelee siis hevosalan yrittäjätoimintaa yleisesti.

Tärkein menestykseen ja kannattavuuteen vaikuttava tekijä on yrittäjä itse, yrittäjän oma osaaminen, persoona ja valinnat. Omalle päätöksenteolle on löydettävä perustelut. Tilanteen vaatiessa tarvitaan rohkeutta tehdä toisenlaisia valintoja mitä muut tekevät. Pitkän tähtäimen suunnittelulla ja tavoitteiden asettamisella tähdätään menestykseen, aivan kuten huippu-urheilijat tai minkä tahansa alan yrittäjät tekevät. (Louhelainen 2010, 5.) Hevosalan yritystoimintaan siirrytään yleensä harrastuksen kautta. Yrittäjän kokonaiskunto muodostuu ammattiosaamisen lisäksi henkisestä kunnosta, sosiaalisista taidoista sekä fyysisestä hyvinvoinnista (Leppänen 2010, 9). Hevosalan yrittäjältä vaaditaan paljon omatoimisuutta sekä omistautumista työlleen. Tallin pitäminen on koko päivä työtä, jossa vapaapäiviä ei kovin usein ole. Menestyvällä paikalla on varaa palkata työntekijöitä, jolloin omaa fyysistä työmäärää voi vähentää, mutta jäljelle jää silti kaikki muu tarpeellinen, kuten esimerkiksi hevosten ruokien tilaaminen, vesi, sähkö, kuivikkeet karsinoihin, välineet (lapiot, kottikärryt ja niin edelleen), ympäristön tason yllä pitäminen (kentän huolto, tallipiha ja niin edelleen), sekä monta muuta asiaa. Hevosten hyvinvoinnista pidetään huolta, mutta liian usein sivuutetaan omasta itsestä huolehtiminen. Vapaa-aika jää rajalliseksi talliyrityksen ollessa samaan aikaan työpaikka ja koti. (Rantamäki-Lahtinen & Saastamoinen 2010, 59.) Talliyrittäjällä ei tekeminen lopu koskaan.

Jotta oman yrityksen kilpailuetujen hyödyntäminen olisi ylipäänsä mahdollista, hevosalan yrittäjän on välttämätöntä osata tunnistaa ne markkinat, joilla toimii ja sitä kautta määritellä mahdolliset kilpailijat. Kilpailijat eivät välttämättä ole paikallisia saman alan yrityksiä. (Rantamäki-Lahtinen 2010, 38.) Vaikka hevosalan yrittäjät kilpailevatkin keskenään, niin yhteistyö on mahdollista. Toiselle yrittäjälle voidaan esimerkiksi tarjota omia tiloja vuokrakäyttöön. Maneesi on hevosalan yrittäjille iso investointi, johon kaikilla ei ole varaa. Maneesin vuokraaminen toisen tallin käyttöön on yksi tapa auttaa toista hevosalan yrittäjää ja samalla saada itse hieman lisätienestiä.

Hevosalan yrittäjän on oltava sitoutunut työhönsä ja hänellä tulee olla tietoa hevosista, jotta hän voi vastata asiakkaiden kysymyksiin ja tarjota ammattitaitoisen harrastusympäristön. Yrittäjän ei tarvitse olla koulutukseltaan esimerkiksi ratsastuksenopettaja, mutta tällöin hänellä tulee olla varaa palkata ammattitaitoinen ratsastuksenopettaja- tai ohjaaja. Yrittäjän tulee olla tietoinen kaikista niistä tarpeista, mitä hevosilla on. Hänen tulee tietää, mitä kaikkea hevonen tarvitsee ravinnokseen, heinän ja veden lisäksi, kaura ja mahdolliset lisäravinteet. Yrittäjän tulee tarkkailla hevosia jatkuvasti, mahdollisten loukkaantumisten tai sairauksien varalta sekä huolehtia, että hevoset saavat tarpeelliset rokotteet ajallaan. Harva hevosenomistaja huolehtii enää itse hevosensa karsinan siivoamisesta tai sen ruokkimisesta. Kaikki hevosen yleishoitoon liittyvä jää usein yrittäjän harteille. Kestimäki (2010) painottaa, että yrittäjällä on suuri vastuu toimintansa turvallisuudesta. Kaikki toiminnan osa-alueet vaikuttavat turvallisuuteen: henkilökunnan ammattitaito, hevosten koulutus ja varusteet, olosuhteet, tiedottaminen ja turvallisuussuunnitelma.(2010, 47.)

3.2 Pientallin eroja ratsastuskouluun

Työelämäohjaajani toiveesta suoritin vertailua Pientallin ja ratsastuskoulujen välillä, jotka eivät toimi sosiaalipedagogista hevostoimintaa ajatellen. Tässä kappaleessa käyn läpi näiden kahden eroja kasvatuksellisesta näkökulmasta sekä yleisellä tasolla.

Ratsastuskoulut antavat ratsastuksen opetusta perusteista aina jopa vaativaan tasoon saakka. Suurin asiakaskunta koostuu puhtaasti harrastajista, jotka käyvät kerran viikossa ratsastustunnilla. Näille asiakkaille ratsastustunti on yksi osa harrastustoimintaa. Hevosista pidetään, menestyjiä seurataan, mutta kaikki eivät välttämättä halua kehittyä ja nähdä vaivaa lajin eteen sen enempää. Yhä useammin kuulee, että ratsastajat ovat vieraantuneet luonnosta ja eläimistä, ja näin varmasti osaksi onkin. Tämä aiheuttaa asiakaspalvelulle yhä suuremman haasteen. Vaikeusastetta nostaa asiakkaiden kasvanut vaatimustaso.(Kestimäki 2010, 45.)

Sosiaalipedagogista ideologiaa toteuttavilla talleilla ja sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa on aina tallin aukiolo- tai toiminta-aikoina paikalla aikuinen vastaamassa tallitoiminnasta ja turvallisuudesta. Tutut aikuiset luovat turvallisuuden

ja jatkuvuuden tunnetta, mahdollistavat luottamuksellisten ihmissuhteiden syntymisen ja alentavat lasten ja nuorten kynnystä lähestyä aikuista työntekijää erilaisissa asioissa ja pulmatilanteissa. Tallin henkilökunta ja sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaaja tiedostavat olevansa esimerkkinä ja mallina tallilla käyville lapsille ja nuorille ja käyttäytyvät aikuisen roolimallin tavoin; käsittelevät hevosiä asiallisesti, eivät tupakoi työaikana ja kohtelevat kaikkia tallilla kävijöitä ja asiakkaitaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti.(Seppälä 2006, 94-95).

Edellä mainittujen asioiden vuoksi Pientalli eroaa paljon ratsastuskouluista. Pientallilla asiakas pääsee taas osaksi luontoa ja eläimiä. Hevonen ei ole vain harrastusväline vaan se on työkaveri. Pientallilla opitaan kaikki hevosen kanssa työskentelyyn liittyvä alkeista lähtien. Ei pelkästään perehdytä ratsastamiseen vaan työskennellään tallissa ja tehdään konkreettisia tallitöitä. Kestimäki (2010) mainitsee, että asiakkaiden hevostaidot ovat vähäisemmät kuin aiemmin, eivätkä asiakkaat välttämättä panosta fyysiseen kuntoonsa (2010, 45). Pientallilla hevoseen tutustutaan ensin maasta käsin, vaikka ihan vain tarkkailemalla, miten hevonen käyttäytyy saadessaan olla irti kentällä. Asiakkaille opetetaan, miten herkästi hevonen reagoi ihmisen tekemisiin ja painotetaan rauhallista työskentelyä sekä itsenäistä tekemistä. Asiakkaiden puolesta ei tehdä kaikkea. Asiakas itse siivoaa omat jälkensä ja laittaa käyttämänsä tavarat omille paikoilleen. Talliyrittäjä ei tee näitä asioita asiakkaan puolesta. Tallilla toimintaa ohjaa selkeät, kaikille yhteiset rajat ja säännöt, jotka on laadittu hevosten hyvinvoinnin ja koko talliyhteisön turvallisuuden takaamiseksi. Rajoista ja säännöistä pidetään tiukasti kiinni ja lasten ja nuorten kanssa keskustellaan yhdessä tallin säännöistä ja kurinalaisesta päiväjärjestyksestä, pohditaan sääntöjen merkitystä ja sitä, mitä tapahtuu, jos sääntöjä ei noudateta (...) Kun lapset ja nuoret ymmärtävät sääntöjen merkityksen ja tarpeellisuuden, he myös lähes poikkeuksetta hyväksyvät ne. Tallin sääntöjen ja toimintatapojen valossa on helpompi myös ymmärtää ja hyväksyä toisissa toimintaympäristöissä ja yhteiskunnassa vallitsevia sääntöjä.(Seppälä 2006, 94.)

Pientalli on nimensä mukaisesti niin sanottu pienten talli, jossa opetellaan tuntemaan hevonen erilaisten toimintojen kautta. Hevosen lisäksi lapsille ja nuorille opetetaan tallin sääntöjä. Toiminnan alussa käydään läpi kaikkia koskevat tallinsäännöt, joiden mukaan tallilla käyttäydytään. Säännöistä tärkein on rauhallisuus, hevosten kanssa ei

pidä kiirehtiä, vaan asiat tehdään rauhallisesti, ilman kovia ääniä tai nopeita liikkeitä. Pientallilla ollaan tasa-arvoisia, ketään ei syrjitä vaan asioita opitaan yhdessä ja samalla opitaan toimimaan muidenkin kanssa. Toiset tulee ottaa huomioon ja antaa muidenkin päästä näkyville.

Seppälä (2006) mainitsee, että ilman kasvatuksellisen näkökulman korostamista hevostalleilla helposti vallitsee vinoutunut hierarkkinen tallityttökulttuuri, jossa vanhemmat ja kokeneemmat tallitytöt korottavat itsensä nuorempien yläpuolelle, ottavat itselleen etuoikeuksia, yrittävät pitää nuoremmat määräysvallassaan ja saattavat jopa kiusata heitä. Tällainen toiminta ei suinkaan tue sosiaalista vahvistamista tarvitsevaa nuorta, vaan päinvastoin latistaa tämän jo valmiiksi heikkoa itsetuntoa ja saa hänet tuntemaan itsensä entistä huonommaksi. Sosiaalipedagogisiin periaatteisiin nojautuva talliyhteisö tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden toteuttaa itseään, kokea yhteenkuuluvuutta toisten kanssa sekä harjoitella yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja, jotka täydentävät koulutuksen välittämiä valmiuksia yhteiskunnan jäsenyyteen ja jopa lievittää kouluyhteisöstä ja sosiaalisista suhteista syrjäytymisen aiheuttamia vaikeuksia yksilön elämässä. (2006, 93). Usein ratsastuskouluilla vallitsee Seppälän (2006) mainitsema vinoutunut hierarkkinen tallityttökulttuuri. Pidempään harrastaneet tytöt kokevat olevansa aloittelijoita parempia ja antavat usein aloittelijoille tunteen, ettei heitä kaivata tallilla. Ratsastus on kaiken lisäksi kallis harrastus, ja usein ne tallitytöt, joilla on enemmän varallisuutta pitävät toisia itseään huonompina. Tällaisten tallityttöjen takia ratsastuksesta on tullut välineurheilua, sillä he ovat unohtaneet sen, että hevonen on kumppani eikä vain kilpailuväline. Usein tällaiset tallitytöt eivät edes itse satuloi hevosiaan, vaan antavat muiden tehdä niin sanotut likaiset työt puolestaan ja itse vain käyvät ratsastamassa ja tämän jälkeen, joku muu taas hoitaa hevosen heidän puolestaan. Hevosen hoitaminen on kuitenkin jo iso osa sitä hevosen ja ihmisen välistä yhteyttä, mikä ei synny vain selässä istumalla.

Ratsastuskouluilla hevoset ovat koulutettuja ja ne usein hoidetaan ja puetaan varusteet valmiiksi, jolloin asiakkaan ei tarvitse itse tehdä muuta kuin nousta selkään. Pientallilla asiakas pääsee itse hoitamaan hevosen sekä pukemaan tälle tarvittavat varusteet, jolloin itse tekeminen korostuu ja opitaan uusia taitoja. Hevosen hoitaminen ja varusteiden pukeminen on myös fyysistä harjoittelua. Kurotukset,

kyvykkyyden meneminen, toistuva harjausliike eivät ole kovinkaan rankka fyysinen suoritus, mutta kyllä siinäkin hommassa voi tulla kuuma.

Tallilla eri-ikäiset ihmiset, lapset ja aikuiset, ovat tasavertaisia toimijoita keskenään – toiset tietävät joistain asioista enemmän kuin toiset ja kaikilla on opittavaa toisiltaan, hevosasioissa kun kukaan ei tiedä kaikkea, eikä ongelmatilanteisiin ole valmiita ratkaisumalleja (Seppälä 2006, 94).

4 OPINNÄYTETYÖN TARVE JA TAVOITTEET

4.1 Opinnäytetyön tarve

Tässä kappaleessa kerron tarkemmin, mistä opinnäytetyön tarve tuli ja mistä idea on saanut alkunsa.

Aloitettuaan Pientallin pyörittämisen Tenhonen on halunnut saada tallille oman oppaan. Oppaasta kävisi ilmi, mitä on sosiaalipedagoginen hevostoiminta, mitkä sen tavoitteet ovat ja mitä toiminnassa tapahtuu. Tenhonen on kokenut, että joskus vanhempien käsitys toiminnasta on hieman hakoteillä. Vanhemmat odottavat lastensa oppivan korkean luokan ratsastajiksi ja huomattaessaan ettei näin ole tarkoitus tapahtua, he pettyvät ja saattavat kokea toiminnan turhana.

Vanhempien tietämättömyyden lisäksi Tenhonen haluaisi saada itselleen jaettavan materiaalin, jonka voisi antaa uusille asiakkaille tai toiminnasta kiinnostuneille. Lisäksi materiaalia voisi jakaa sosiaalipuolen verkostoille, esimerkiksi lastensuojeluyksiköihin ja sairaalaan, josta ammattilaiset osaisivat ohjata asiakkaita sosiaalipedagogisen hevostoiminnan pariin Pientallille. Sosiaalipuolen verkostojen kanssa tehtävä yhteistyö toisi mukanaan sen, että asiakkaista saataisiin viralliset lähtöarvioinnit ja toteutukset olisi näin ollen helpompi suunnitella.

Opinnäytetyöni konkreettinen tuotos eli Pientallin perehdyttämisopas on siis ajankohtainen ja tallin toiminnan kannalta tärkeä. Tenhonen haluaa saada toimintaan

mukaan nuoria. Tällä hetkellä asiakkaat ovat enimmäkseen lastentarha tai ala-aste ikäisiä. Nuorten kanssa toimiminen on aina erilaista verrattuna lapsiin, sillä nuoret ovat murrosiän pyörteissä, aikuisuuden portaalla ja itsenäistymisen ovella. Nuorilla tarkoitetaan nuorisolaissa alle 29-vuotiaita. Tämän hetkiset asiakkaat ovat siis lastentarha tai ala-aste ikäisiä ja heille pyritään opettamaan kärsivällisyyttä, toisten kanssa yhdessä toimimista ja heidän itsetuntoaan halutaan kohottaa.

4.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Jokaisella opinnäytetyöllä on omat tavoitteensa ja tässä kappaleessa käyn läpi oman opinnäytetyöni tavoitteet.

Toiminnallisen opinnäytetyöni konkreettisena tuotoksena tein oppaan, jonka tavoitteena on lisätä ihmisten tietoisuutta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja Pientallista. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä (Vilka ja Airaksinen 2003, 9). Opinnäytetyöni ei ole tarkoitus olla markkinoiva, sillä markkinointi ei kuulu yhteisöpedagogin (AMK) työkuvaan. Opas toimii vain perehdyttävänä kirjallisena tuotoksena. Opastani voisi kuvailla eräänlaiseksi perehdyttämisoppaaksi, sillä sen päätavoitteena on perehdyttää ihmisiä sosiaalipedagogisen hevostoiminnan pariin. Oppaassa tiivistyy asiakkaille oleellinen tieto ja teoria. Opas antaa sen ensimmäisen mielikuvan sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta.

Vanhempien käsitysten korjaaminen ja ymmärryksen lisääminen on tärkeää, jotta vanhemmat ovat tietoisia, mitkä ovat toiminnan tavoitteet. Oppaan avulla vanhemmat voivat perehtyä sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Tätä kautta he pääsevät tekemään omat päätöksensä toiminnan tarpeellisuudesta ja sopivuudesta juuri heille. Samalla he voivat tutustua Pientalliin kirjallisessa muodossa.

Sosiaalipuolen toimijoille opas antaa tietoa yhdestä mahdollisesta toiminnasta, jota voi tarjota lapsille ja nuorille. Usein toiminnallinen tekeminen on lapsille ja nuorille

paljon mielekkäämpää tekemistä kuin vain asioista keskusteleminen toimistossa. Konkreettinen tekeminen saa ajatukset kulkemaan ja tunteet pääsevät paremmin esille. Mielekäs ympäristö auttaa uusien asioiden oppimisessa ja niiden sisäistämisessä. Pientallin toiminta on totta kai suunnattu ja tarkoitettu kaikille ikäryhmille vauvasta vaariin.

Perinteisesti ihmisen ympäristö voidaan jakaa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintaympäristöön, jotka ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Oppimisympäristö on määritelty yleensä paikaksi, tilaksi, yhteisöksi tai toimintakäytännöksi, jonka tarkoitus on edistää oppimista. Itse asiassa mikä tahansa vuorovaikutteinen ympäristö voi toimia oppimisympäristönä. (Ahvenainen, Ikonen, Koro 2001, 193.) Nykyajan yleisillä oppimismenetelmillä ei pystytä antamaan oppilaille – etenkin niille, joilla on laaja-alaisia oppimisvaikeuksia – riittävän vahvoja psykofyysisiä tuntemuksia ja kokemuksia, jotka tukisivat nimenomaan akateemisten taitojen oppimista. Koulussa oppiminen on yhä sidottu paljolti ajatteluun ja paikallaan työskentelyyn. (Lindroos 2011, 318.) Levottomalle lapselle paikallaan työskentely on yhtä tuskaa. Tallilla lapsi pääsee tekemään asioita liikkeessä ja koko ajan on jotain tekemistä, eikä tarvitse istua tunti tolkulla paikoillaan. Tekemisen kautta oppiminen on monille paljon helpompaa kuin teorian kautta. Ihminen tunnetusti oppii tekemistään virheistä ja osaa seuraavalla kerralla toimia eri tavalla, välttämällä samat virheet.

5 PIENTALLIN PEREHDYTTÄMISOPAS

5.1 Oppaan sisältö

Pientallin perehdyttämisoपा on toiminnallisen opinnäytetyöni tuotos ja tässä kappaleessa kerron sen sisällöstä ja, miksi juuri tällaiseen sisältöön päädyttiin.

Lähdin käymään oppaan tulevaa sisältöä läpi yhdessä Tenhosen kanssa. Kävimme useita keskusteluja sähköpostitse ja kasvotusten, missä pohdimme mitä oppaan tulisi sisältää. Ensimmäinen asia on tietenkin sosiaalipedagogisen hevostoiminnan

käsitteen avaaminen, sen tavoitteiden ja toimintatapojen selittäminen. Lisäksi halusin tietää Tenhosen eniten käyttämiä menetelmiä, joita hän käyttää toiminnassa lähes aina. Tenhosen nimesi itselleen kolme selvää menetelmää, jotka tulevat esille jokaisessa toimintakerrassa.

”Miula on oikeestaan kolme semmosta pääjuttuu mitä, mitä mie käytän. Elikkä se, että aina se että niissä on se toistuva kaava elikkä tavallaan se että alotetaan aina samasta paikasta toiminta ja lopetetaan sammaan paikkaan toiminta. Ja sit siinä alottaessa niin kun alotetaan se toiminta niin käydään tavallaan läpi se koko sen hetkisen tunnin sisältö läpi elikkä aina se on aina se sama, eli alotus käydään läpi mitä tapahtuu ja lopetus sammaan paikkaan. Et se on ollu miusta se tärkeä menetelmä ku se tuo sitä turvallisuutta sille lapselle.

Ja sit tota toinen mikä on miusta semmonen elikkä se toimintaan vaikuttaminen elikkä se lapsi, nuori tai asiakas kuka tahansa saa ite vähä ehtottaa mitä halluis tehdä ja siihen sovelan sitten ne mitä siinä tunnilla käydään läpi. Kun saa itse päättää niin tekeminen on mielekkäämpää ja on helpompi lähteä tekemään. Ja yleensä lapsi ja nuori omaksuu paremmin asiat.

Kolmas asia, rauhallinen työ, työskentely esim. ylivilkkaiden kanssa avain asia oma rauhallisuus ja muistutan lapsia siitä ettei ole kiire. Kaikki tehdään heidän tahdilla ja opetellaan tavallaan odottamaan hittaampia ja tavallaan huomioimaan niitä toisia.” Tenhonen, Niina

Tenhosen käyttämät menetelmät toimivat hänen työssään virstanpylväinä, joiden sisään toiminta rakentuu. Johdonmukaisuus ja toistuvuus tuovat asiakkaalle turvallisuuden tunnetta. Toiminnan aloittaminen ja lopettaminen samaan paikkaan tuo selkeyttä ja luo tunnetta pysyvyydestä.

”Joka tunnilla pitää käyttää luovuutta. Jokainen ryhmä on kuitenkin täysin erilainen. Ja yksityislapset on kaikki erilaisia mitkä yksityistunneilla käy. Kun säännöllisyys säilyy niin se perus idea säilyy.” Tenhonen, Niina

Asiakkaan oma vaikuttaminen tekemiseen antaa hänelle mahdollisuuden tuoda omia toiveita esiin. Kun itse saa vaikuttaa siihen, mitä tehdään, niin hommasta tulee paljon mielekkäämpää kaikille. Niin kuin Tenhonenkin sanoo, että lapsi tai nuori omaksuu asiat paremmin, kun he saavat itse vaikuttaa siihen, mitä tehdään.

”Jos jokin ei tunnu hyvältä tänään ni sen voi muuttaa. Tavallaan mennään koko ajan tässä työssä sillä lailla että tunnustellaan sitä ryhmää. Esim. jos yksi ei haluakaan ratsastaa sinä päivänä niin hän voi toimia miun avustajana.” Tenhonen, Niina

Rauhallisuus kuuluu jokaisen tallin sääntöihin. Hevosten kanssa ei pidä kiirehtiä, sillä äkkinäiset toiminnot voivat aiheuttaa vaaratilanteita muillekin kuin itselle. Seppälä (2006) mainitsee, että esimerkiksi yksioikoinen komentaminen ”Älä juokse!” ei riitä,

vaan kun jo etukäteen on kerrotaan, että hevonen voi säikähtää juoksevaa ihmistä ja yrittää paeta tätä aiheuttaen samalla vaaratilanteen kolmannelle osapuolelle, jo pienet lapset ymmärtävät säännön merkityksen, muistavat sen, eivätkä näin ollen juokse tallissa (2006, 94).

” Turvallisuus ja tallin säännöt kulkee käsi kädessä.” Tenhonen, Niina

Oppaassa käydään läpi nämä edellä mainitut menetelmät, jotta vanhemmat saisivat käsityksen siitä, mitä toiminnassa tapahtuu ja mitkä sen peruspilarit ovat. Oppaassa tuodaan myös ilmi, mitä tallitunnit ovat ja mitä näillä tunneilla voidaan esimerkiksi tehdä. Oppaassa halutaan tuoda esiin sitä, ettei kyseessä ole mikään tavallinen ratsastuskoulu vaan sosiaalipedagogista hevostoimintaa ajatellen toimiva Pientalli.

Oppaassa kuvaillaan Pientallin ympäristöä, jotta asiakkaat ja vanhemmat saavat käsityksen siitä, millainen paikka on kyseessä. Ympäristön kuvaamisen tarkoituksena on myös luoda turvallisuuden tunnetta. Kuvauksen luettuaan lukija voi jo kuvitella mielessään Pientallin ja saada tunteen siitä, että tietää jo millaiseen paikkaan on menossa. Ympäristön kuvauksen lisäksi oppaaseen sisällytetään pieni kuvaus tallin asukkaista. Hevosista ja poneista ei laitettu erikseen kuvia ja nimiä, sillä halutessaan hevosiin ja poneihin voi käydä tutustumassa tallin nettisivuilla. Oppaassa kerrotaan myös muista tallin asukkaista eli kaneista ja tallikissasta. Tarjolla on siis muutakin työskentelyä kun vain hevosten kanssa puuhastelua.

Tallinpitäjä Niina Tenhonen kirjoitti oman esittelynsä, joka tulee osaksi opasta. Näin oppaan lukija saa kuvan jo Niinasta, että millaisen ihmisen kanssa sitä ollaan menossa työskentelemään.

Oppaassa on myös lopuksi Pientallin yhteystiedot ja nettisivut. Lisäksi oppaassa on siellä täällä ripoteltu aiheeseen sopivia ammattilaisten lausahduksia hevosten kanssa työskentelystä. Sekä oppaan loppuun on laitettu muutamia teoksia lähdekirjallisuudesta, mitä hyödynsin opasta tehdessäni.

Oppaan sisältö on mahdollisimman tiivis, mutta samalla täynnä tietoa. Oppaasta ei haluttu tehdä liian suurta, jotta sen lukeminen olisi mielekästä ja helppoa. Liian laajan

oppaan lukeminen saattaisi tuntua asiakkaista puuduttavalta ja turhalta, joten tekemässäni oppaassa tiivistyy kaikkein tärkein ja oleellisin tieto.

5.2 Aineistonkeruumenetelmät

Tässä kappaleessa kerron, mitä aineistonkeruumenetelmiä hyödynsin oppaan tekoprosessissa.

Käytin aineistonkeruumenetelminä haastattelua, havainnointia ja valokuvausta. Laadullisella aineistolla tarkoitetaan pelkistetyimmillään aineistoa, joka on ilmiänsuhtaan tekstiä. Teksti voi olla syntynyt tutkijasta riippuen tai riippumatta. Esimerkkejä edellisistä ovat erimuotoiset haastattelut ja havainnoinnit, jälkimmäisistä henkilökohtaiset päiväkirjat, omaelämäkerrat ja kirjeet sekä muuta tarkoitusta varten tuotettu kirjallinen ja kuvallinen aineisto tai äänimateriaali.(Eskola & Suoranta 2001, 15.)

Haastattelin pelkästään Tenhosta. Alussa suunnittelin haastattelevani joitakin Pientallin asiakkaita, mutta pohdittuani tätä vaihtoehto pidempään totesin, ettei asiakkaiden haastattelemisesta olisi hyötyä oppaan kannalta. Monet Pientallin asiakkaista ovat todella nuoria ja ylivilkkaita, joten heidän haastattelemisensa olisi ollut haasteellista, ja en olisi heidän antamillaan vastauksilla oppaan kannalta tehnyt mitään hyödyllistä. Lasten haastattelemisessa on aina omat haasteensa ja opasta varten tarvitsin enemmän teoritietoa sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja sen menetelmistä. Näin ollen suljin asiakkaiden haastattelemisen pois aineistonkeruumentelmistä.

Päädyin siis haastattelemaan vain Tenhosta. Haastattelun tavoite on selvittää se, mitä jollakulla on mielessään. Haastattelu on eräänlaista keskustelua, joka tosin tapahtuu tutkijan aloitteesta ja on hänen johdattalemaansa.(Eskola & Suoranta 2001, 85.) Nauhoitin ja litteroin haastattelun. Tenhonen oli koko ajan tietoinen nauhoittamisesta ja hän antoi luvan käyttää haastattelun vastauksia hyödyksi opinnäytetyössäni. Perinteisestä kysymys-vastaus-haastattelusta on yhä enemmän siirrytty keskustelunomaisempiin haastattelutyyppeihin (Eskola & Suoranta 2001, 85).

Lähetin valitsemani kysymykset Tenhoselle ennalta sähköpostitse ja kerroin, että mahdollisesti esitän lisä- tai tarkentavia kysymyksiä. Haastattelu pidettiin Pientallin tallituvassa. Tenhonen sai aluksi vastata itse rauhassa lähettämiini kysymyksiin, jonka jälkeen kyselin häneltä vielä joitakin lisäkysymyksiä. Kysymykset koskivat suurimmaksi osaksi Tenhosen käyttämiä menetelmiä ja sitä, miten esimerkiksi erittäin ujon asiakkaan kanssa toimitaan. Litteroin haastattelusta vain oleelliset kohdat eli kysymykset ja Tenhosen antamat vastaukset. En kokenut oleelliseksi litteroida ylimääräisiä yskähdyksiä tai naurutyrskähdyksiä. Haastattelu sujui oikein hyvin ja sain tarvitsemani tiedot.

Havainnoinnilla tarkoitan itseni kohdalla omia tekemiäni havaintoja vuosien varrelta. Sitä, mitä olen oman ratsastus ja hevosharrastukseni aikana nähnyt ja kokenut. Näitä havaintoja hyödynsin hieman, kun vertailin Pientallia ratsastuskouluun. Omat havaintoni eivät ole mitenkään tieteellisesti päteviä havaintoja, mutta olen kuitenkin kokenut hevosmaailman ihminen ja uskon, että havaintoni täsmäisivät monien muiden saman maailman jakavien ihmisten kanssa. Esimerkiksi aikaisemmin mainittu tallityttökulttuuri on itselleni erittäin tuttua. Olen nähnyt ja kokenut sen, miten vinoutunut hierarkkinen tallityttökulttuuri voi vaikuttaa tallin yhteishenkeen ja siihen, miten hyvin ihmiset tallilla viihtyvät. Olen myös kokenut hyviäkin tallityttökulttuurin piirteitä. Ollessani lapsi, vanhemmat tallitytöt auttoivat minua mielellään ja neuvoivat asioissa, joista en tiennyt vielä. Tullessani kokeneemmaksi ja vanhemmaksi huomasin, että asenne minua kohtaa muuttui. En enää ollut tietämätön pikkulapsi, vaan olin eräänlainen uhka. Pystyin olemaan parempi toisia joissakin asioissa tai saatoin menestyä kilpailuissa paremmin, mikä aiheutti kateutta ja toisinaan huonoa ilmapiiriä tallilla. Ratsastus on kuitenkin jossain määrin kilpaurheilua ja joillakin on suurempi kilpailuvietti kuin muilla. Ihmisten välisestä kilpailusta huolimatta ratsastuksessa pitäisi muistaa se, että se on kivaa ja että yhdessä tekeminen on paljon mukavampaa kuin yksin oleminen. Talliympäristössä tulisi aina muistaa, että hevosten hyvinvointi on yhteinen tavoite ja sitä tavoitellaan ja mahdolliset ristiriidat voivat vaarantaa hevostenkin terveyden.

Valokuvaus tuli osaksi aineistonkeruuta, kun sain ehdotuksen, että ottaisin opasta varten kuvia. Olen aina pitänyt valokuvaamisesta, vaikka en siinä mikään ammattilainen olekaan. Kysyin Tenhoselta, olisiko valokuvaus mahdollista joillakin

toimintakerroilla. Tenhonen varmisti puolestani vanhemmilta, että valokuvaaminen sopi varmasti kaikille. Tämä sen vuoksi, että Tenhonen on asiakkaille tutumpi kuin minä ja hän on asiakkaiden kanssa säännöllisesti tekemisissä. Sain valita kahdesta toimintakerrasta toisen, jota menisin kuvaamaan. Toinen ajankohta oli itselleni haasteellinen, joten valitsin toimintakerran, joka oli yksilötunti. Tallitunti oli illalla, joten ulkona kuvaaminen ei ollut vaihtoehto pimeyden vuoksi. Pidimmekin tallitunnin sisätiloissa. Esittelin itseni asiakkaalle, jonka jälkeen Tenhonen vielä kertoi, että otan valokuvia tästä kerrasta. Asiakkaalle tämä ei ollut ongelma, joten tunti jatkui normaalisti. Otin valokuvia niin eläimistä, kuin toiminnasta. Tunnin aikana askarreltiin, putsattiin kanien häkkeitä ja ruokittiin niitä, maattiin ponin selässä viltin alla ja lopuksi käytiin tunnekorttien avulla läpi, mitkä fiilikset tunnista jäi. Sain oikein hyviä kuvia, vaikka olisin mielelläni ottanut kuvia myös ulkona ja kuvannut useampaa toimintakertaa, mutta aikataulujen vuoksi jouduin tyytymään yhteen kuvauskertaan. Purin kuvat tietokoneelleni ja ehostin niitä kuvanmuokkausohjelmalla. Sain myöhemmin Tenhoselta itseltään joitakin vanhempia kuvia Pientallin toiminnasta, joita käytin myös oppaassa.

5.3 Oppaan hyödyn arviointi

Tässä kappaleessa tarkastelen toiminnallisen opinnäytetyöni tuotoksen hyötyä työntilaaja organisaatiolle.

Pientalli on vielä paikkana melko tuntematon. Harva joensuulainen tietää paikasta. Itsekin löysin siitä tietoa kirjoittamalla nettiin hakusanaksi ”sosiaalipedagoginen hevostoiminnan Joensuussa”. Tenhonen haluaa saada tallille lisää asiakkaita ja Pientallin ihmisten tietoisuuteen. Eritoten halutaan korostaa, että kyseessä ei ole tavallinen ratsastuskoulu. Opas ei ole markkinointia varten vaan sen avulla lisätään vain ihmisten tietoa sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja paikasta nimeltä Pientalli, jossa tätä kyseistä toimintaa harjoitetaan.

Opas helpottaa Tenhosen työtä, sillä nyt hän voi levittää tietoa Pientallista ja sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta, niin että tieto jää asiakkaiden käsiin. Asiakkaat saavat itse kaikessa rauhassa tutustua toimintaan ja Pientalliin. Lisäksi

opasta voidaan levittää sosiaalipuolen toimijoille, jotka voivat tulevaisuudessa ohjata omia asiakkaitaan Pientallille.

Opas ei ole kovinkaan suuri sivumäärältään, koska koin, että asiakkaiden on paljon mielekkäämpää lukea tiivistä pakettia, eikä monia kymmeniä pitkää esitelmää. Opas on ytimekäs, mutta antaa kuitenkin kuvan siitä, mistä on kyse. Kuvat elävöittävät opasta ja antavat myös oman näkemyksensä. Oppaassa sosiaalipedagoginen hevostoiminta käydään läpi tarkasti, mutta ytimekkäästi. Se antaa käsityksen, mistä sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa on kyse.

5.4 Käyttöoikeudet

Halusin vielä avata sitä, kelle opas on tarkoitettu ja kenen käyttöön olen sen tehnyt. Tässä kappaleessa kerron siis, kenelle opas on tarkoitettu ja miten sitä voidaan hyödyntää.

Oppaan ei ole tarkoitus jäädä ikuisiksi ajoiksi sellaiseksi kuin se nyt on. Se jää Pientallin omaan, vapaaseen käyttöön. Tulevaisuudessa sitä voidaan muokata tarvittavalla tavalla. Opinnäytetyöni liitteenä olevaa opasta voi käyttää esimerkiksi, oppaan mallina, jos haluaa nähdä, millaisia oppaita on tehty tai joku muu sosiaalipedagogista hevostoimintaa harjoittava toimija voi hyödyntää oppaan sosiaalipedagogisen hevostoiminnan osiota halutessaan.

Opas ei ole tarkoitettu pelkästään Pientallin käyttöön. Opasta voi muokata oman tallin näköiseksi, mutta sen pohjaa voi vapaasti käyttää, mikäli halutaan antaa asiakkaille tai jollekin muulle selvyyttä siitä, mitä on sosiaalipedagoginen hevostoiminta.

Oppaan kuvat ovat Pientallin asiakkaista ja eläimistä, näin ollen niiden kopioiminen muuhun käyttöön ei ole suotavaa. Ottamiani kuvia Tenhonen kuitenkin saa halutessaan käyttää omiin tarkoituksiinsa, sillä niissä on pyritty siihen, ettei asiakasta olisi niin helppo tunnistaa.

LÄHTEET

- Aaltonen, Kimmo (toim.) 2009. Nuorisolakiopas. Tallinna: AS Pakett.
- Ahvenainen, Ossi & Ikonen, Oiva & Koro, Jukka 2001. Johdatus erityiskasvatuksen käytäntöön. 1.painos. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.
- Halonen, Satu 2011. Monivammaisen nuoren ratsastusterapia. Teoksessa Mattila-Rautiainen, Sanna (toim.) 2011. Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy.
- Hämäläinen, Juha 2006. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kuopio: Kopijyvä
- Hämäläinen, Juha & Nietosvuori, Leena (toim.) 2012. Sosiaalipedagoginen aika kauskirja. Vuosikirja 2012. 13. vuosikerta. Kuopio: Kopijyvä.
- Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 5.painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Kauppila, Reijo A. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Opetus 2000. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2006. Hyvä itsetunto. 17.painos. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kestinmäki, Kielo 2010. Ratsastus- ja hoitotallien asiakkaat. Teoksessa Louhelainen, Suvi (toim.) 2010. Hevosyritys huippukuntoon (2010-2013). Hevosyrityksen johtaminen ja liiketoiminta. Opas ¼. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kuorelahti, Matti 2003. Käyttäytymisen ongelmat ja niiden luokittelu. Teoksessa Ladonlahti, Tarja & Naukkarinen, Aimo & Vehmas, Simo (toim.) 2003. Poikkeava vai erityinen? Erityispedagogiikan monet ulottuvuudet. 4.painos. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kyrklund, Kyra & Lemkow, Jytte 1998. Kyra ja ratsastuksen taito. Kyran aakkoset. Järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti. Slovenia: Delo – Tiskarna d.d / Korotan Ljubljana.
- Leppänen, Olli 2010. Yrittäjän kokonaiskunto. Teoksessa Louhelainen, Suvi (toim.) 2010. Hevosyritys huippukuntoon (2010-2013). Hevosyrityksen johtaminen ja liiketoiminta. Opas ¼. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Lindroos, Annette 2011. Ratsastusterapian mahdollisuudet oppimis- ja kehityshäiriöissä. Teoksessa Mattila-Rautiainen, Sanna (toim.) 2011. Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy.

- Louhelainen, Suvi (toim.) 2010. Hevosyritys huippukuntoon (2010-2013). Hevosyrityksen johtaminen ja liiketoiminta. Opas ¼. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Mannström-Mäkelä, Leena & Saukkola, Kirsi 2008. Voimaannuttavan ohjaamisen käsikirja. Helsinki: Yliopistopaino
- Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Lundbom, Pia & Herranen, Jatta 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistinen ammatti korkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 26, 2011. 13, 18.
- Pientalli 2014 a. Etusivu. Viitattu 26.3.2014.
<http://www.pientalli.com/>
- Pientalli 2014 b. Esittely. Viitattu 26.3.2014.
http://www.pientalli.com/?page_id=23
- Pientalli 2014 c. SPHT. Viitattu 26..2014.
http://www.pientalli.com/?page_id=17
- Pitkänen, Anna-Kaisa 2008. Hevosvoimia. Hyvää oloa hevosharrastuksesta. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Rantamäki-Lahtinen, Leena 2010. Hevosyrityksen kilpailukeinot. Teoksessa Louhelainen, Suvi (toim.) 2010. Hevosyritys huippukuntoon (2010-2013). Hevosyrityksen johtaminen ja liiketoiminta. Opas ¼. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Rantamäki-Lahtinen, Leena & Saastamoinen, Markku 2010. Vaaran paikat – katsaus riskeihin. Teoksessa Louhelainen, Suvi (toim.) 2010. Hevosyritys huippukuntoon (2010-2013). Hevosyrityksen johtaminen ja liiketoiminta. Opas ¼. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Rinta-Harri, Anni 2005. Kehollinen ilmaisu sosiaalipedagogiikan ammattipätevyytenä. Teoksessa Ranne, Kaarina & Sankari, Anne & Rouhiainen-Valo, Tuula & Ruusunen, Tuula (toim.) 2005. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus – Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Kokemäki: SPOY Satakunnan Painotuote Oy.
- Rokka, Anne 2011. Hevonen, talli ja niiden tuomat mahdollisuudet ratsastusterapiassa. Teoksessa Mattila-Rautiainen, Sanna (toim.) 2011. Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy.
- Saarinen, Minna 2003. Ystävyys ja tuettu yhteisöön liittyminen. Teoksessa Ladonlahti, Tarja & Naukkarinen, Aimo & Vehmas, Simo (toim.) 2003. Poikkeava vai erityinen? Erityispedagogiikan monet ulottuvuudet. 4.painos. Juva: WS Bookwell Oy.
- Sandström, Marita 2011. Ratsastusterapian neurofysiologia.

Teoksessa Mattila-Rautiainen, Sanna (toim.) 2011. Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy.

Selvinen, Satu 2011. Johdanto. Teoksessa Mattila-Rautiainen, Sanna (toim.) 2011. Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy.

Seppälä, Tua 2006. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta uutena nuorisotyön työmuotona. Teoksessa Kylmäkoski, Merja & Lind, Kimmo & Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) 2006. Nuorten tilat. Sarja C. Oppimateriaaleja 9, 2006. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Viitattu 26.3.2014.
<http://www.hevostoiminta.net/10>

Vapalahti, Kati 2012. Nuorisokodin nuorten ja heidän ohjaajiensa kokemuksia sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta. Teoksessa Hämäläinen, Juha (toim.) 2012. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikirja 2012. 13.vuosikerta. Kuopio: Kopijyvä.

Vilkka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Viirikorpi, Paavo 1993. Osallisuus, yhteistyö, valta, muutos...Asuinalueen uusi suunnittelujärjestelmä. Helsinki: Suomen kuntaliitto

Yrjölä, Marja-Leena 2011. Hevosen vaikutukset ja ihmiselle asettamat haasteet. Teoksessa Mattila-Rautiainen (toim.) 2011. Ratsastusterapia. Juva: Bookwell Oy.

LIITTEET

Liite 1. Pientallin perehdyttämisopas

PIENTALLIN PEREHDYTTÄ MISOPAS

ELÄMYKSELLISYYS * KOKEMUKSELLISUUS * YHTEISÖLLISYYS

SISÄLLYS

1. TALLINPITÄJÄ
 2. PIENTALLIN ESITTELY
 - 2.1. Asukkaat
 - 2.2. Ympäristö
 3. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta
 - 3.1. Tallitunnit
 - 3.2. Kolmen menetelmän taktiikka
 4. MITÄ EROA RATSASTUSKOULUUN?
 5. LOPUKSI
 6. YHTEYSTIEDOT
- LÄHDEKIRJALLISUUTTA

1. TALLINPITÄJÄ

Talliyrittäjänä toimii Niina Tenhonen. Koulutukseltaan hän on lähihoitaja (suuntautuminen lapsi- ja nuorisotyö, 1997) sekä sosiaalipedagog

isen hevostoiminnan pätevyys on suoritettu Ypäjällä 2012. Hevosharrastus on ollut mukana nuoruusvuosista asti, mutta ensimmäinen oma hevonen tuli vasta aikuisiässä. Tenhosen omaan perheeseen kuuluu aviomies sekä kaksi lasta.

Työhistoriaan kuuluu yksityisessä lääkärikeskuksessa olleet lähihoitajan tehtävät sekä päiväkotiyrittäjän työ, josta hän siirtyi kokopäiväiseksi Pientalli-yrittäjäksi.

2. PIENTALLIN ESITTELY

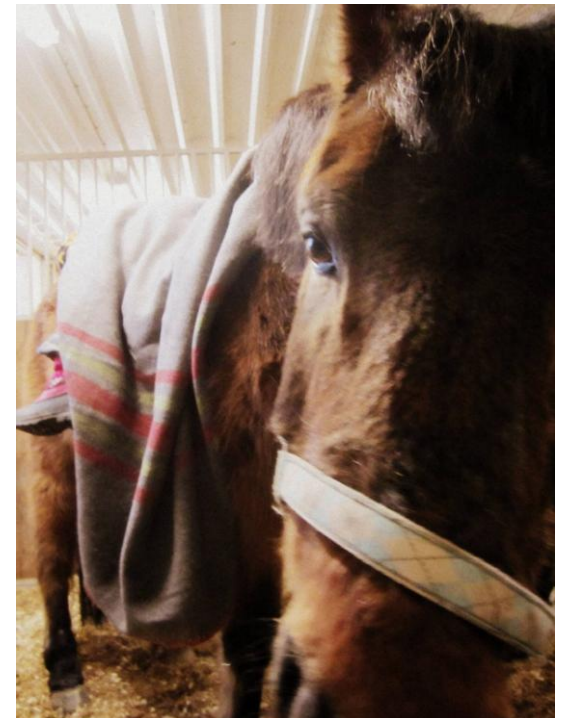
2.1. Asukkaat

Pientallilla asustelee viisi hevosta ja seitsemän ponia. Osa hevosista on yksityiskäytössä ja osa on taas tallin omia ratsuja, jotka ovat harjaantuneita konkareita. Tarkemmat hevosten esittelyt voi katsoa meidän nettisivuiltamme. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa suuressa suosiossa ovat tallin ponit, sillä ne ovat luonteeltaan leppoisia ja lapsille helpompia käsitellä kuin isommat hevoset.

Hevosten ja ponien lisäksi tallilla asustelee kolme kania, joista kaksi asustelevat ylläpitokaneina. Lisäksi löytyy vielä kaikkien suosikki tallikissa Simo, joka tulee vieraita oitis vastaan ja on erittäin sosiaalinen ja läheisyydenkaipuinen.

Kaikki eläimet ovat tottuneet ihmisen käsittelyyn, eivätkä ole lainkaan aggressiivisia. Muiden eläinten läsnäolo on usein rentouttavaa ja niiden kohtaaminen on kokonsa puolesta helpompaa, kuin hevosten. Pienestä on hyvä aloittaa ja lähteä kohti isompia haasteita.

2.2. Ympäristö

Pientalli sijaitsee Pohjois-Karjalassa, Kontiolahden kunnassa Kunnasniemellä. Talli sijaitsee rauhallisella paikalla, jossa ei ole pelkoa ylimääräisestä metelistä tai häiriötekijöistä. Melko lähellä kulkee autotie, mutta sen äänet eivät juuri häiritse. Tallille ajaessa saattaa usko loppua kesken, sillä se sijaitsee kaupunkilaisen silmistä katsottuna todella syrjässä, mutta paikalle päästyään voi huomata, miten rauhasa ja kotoisa paikka onkaan. Pientallille pääsee hyvin pakoon kaupungin vilskettä ja kovia ääniä. Vastavuoroisesti voi nauttia luonnonäänistä ja rauhasta sekä tuntea olevansa turvassa.

Ympäristöltään Pientalli sijaitsee loistavalla paikalla. Tallipihassa sijaitsee iso valaistu ratsastuskenttä. Ympärillä on hehtaari kaupalla hyviä hiekkapohjaisia maastoja ja peltoja, joissa voi esimerkiksi ajella kärryillä. Läheiselle järvellekään ei ole pitkä matka, jossa on voi käydä hiekkapohjaisella rannalla uittamassa hevosia.

"Kadottaessamme suhteen eläimiin menetämme myös tietämyksen siitä, mitä on olla ihminen. Hevoset opettavat meille ihmisenä olemista." Leena Vilkkä

3.SOSIAALIPEDAGOGINEN HEVOSTOIMINTA

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on yksi mahdollisuus ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä, koska sen avulla voidaan tukea elämänhallintaa.

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta, kuten muukin eläin- ja luontoavusteinen toiminta ovat yleistymässä kasvatuksen ja kuntoutuksen kentällä. Meidän ihmisten on vaikea hyväksyä toisiamme ja toistemme tunteita. Eläin sen sijaan antaa mahdollisuuden kokea puhtaita ja yksinkertaisia tunteita, joihin ei sisälly pelkoa torjutuksi tai väärinymmärretyksi tulemisesta. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa hevosen aistitoimintojen ymmärtäminen on tärkeää, jotta voidaan ymmärtää hevosen käyttäytymistä ja luoda tätä kautta toimiva vuorovaikutussuhde.

3.1. Tavoitteet

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on syrjäytymisen ehkäisyyn ja sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen tähtäävää toimintaa. Toiminnan lähtökohtana on ihmisen ja hevosen vuorovaikutus sekä talliyhteisö, jossa toiminta tapahtuu. Toiminnan peruselementit nousevat sosiaalipedagogian teoriasta: yhteisöllisyys, elämyksellisyys, toiminnallisuus ja dialogisuus (aito kohtaaminen). Sosiaalipedagoginen hevostoiminta perustuu yksilön omaan kokemukseen ja sen kautta oppimiseen ja asioiden oivaltamiseen. Tallityöt ja ratsastusharjoitukset rentouttavat, rauhoittavat, auttavat jaksamaan ja keskittymään sekä löytämään kadotetun elämänhalun. Hevosen selässä syntyy myös oivalluksia omasta itsestä. Parhaimmillaan ratsailla avautuu uusi näkökulma koko inhimilliseen olemassaoloon. Hevosta hoitaessaan ihminen saa kokemuksia läheisyydestä, hoivan antamisesta ja vastaanottamisesta. Aivan kuin hevosen fyysinen lämpö ja voima siirtyisivät ihmisen mieleen elvyttäen ja vahvistaen sitä.

Mikä tahansa hevostallilla tapahtuva toiminta ei suinkaan ole sosiaalipedagogista hevostoimintaa, vaan sosiaalipedagoginen hevostoiminta on talliyhteisössä

tapahtuvaa kasvatuksellisesti tai kuntoutuksellisesti tavoitteellista toimintaa, joka perustuu sosiaalipedagogiseen viitekehykseen.

Toimintamme hevosen kanssa perustuu aina tunteisiin ja kokemukselliseen läsnäoloon. Hevonen ei ole kiinnostunut selityksistämme tai järkeilyistämme vaan odottaa meiltä kykyä keskittymiseen ja johdonmukaiseen tunteiden käsittelyyn. Tämän vuoksi ongelmat tunteidenkäsittelyssämme heijastuvat helposti vuorovaikutuksessamme hevosen kanssa. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on enemmän ennaltaehkäisevää tai ehkäisevää toimintaa, jonka tavoitteena on saada asiakas tietoiseksi omista tunteistaan sekä opettaa tämä käsittelemään tunnetilojaan avoimesti ja kohottaa itsetuntoa. Kun ihminen uskaltautuu ilmaisemaan itseään rehellisesti ja toimivasti, hevonen palkitsee hänet usein välittömästi. Yhteistyö muuttuu sujuvammaksi ja antoisammaksi – ja näin on tarkoitus käydä myös potilaan ihmissuhteissa.

Hevosharrastuksen on huomattu antavan lapselle ja nuorelle paljon enemmän eväitä elämään kuin miltä se päällepäin näyttää. Talliyhteisöllä ja hevosten kanssa toimimisella on havaittu olevan ihmistä rauhoittava ja mielihyvää tuottava vaikutus ja hevostoiminta on tunnustettu merkittäväksi tekijäksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä sekä jo syntyneiden

ongelmien korjaamisessa. Talli on monelle siellä käyvälle nuorelle ainoa yhteisö, johon hän kokee kuuluvansa, jolloin tallista tulee nuorelle elämän kiinnekohta, tärkeä elämässä kiinni pitävä voima.

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta perustuu yksilön omaan kokemukseen ja sen kautta oppimiseen ja asioiden oivaltamiseen. Hevosen kanssa toteutetaan yhteisöllistä, kokonaisvaltaista ja osallistavaa toimintaa.

3.2 Kolmen menetelmän taktiikka

Pientallilla on kolme menetelmää, joiden ympärille toiminta rakentuu.

Ensimmäinen menetelmä on niin sanottu toistuva kaava. Toiminta aloitetaan ja lopetetaan aina samassa paikassa. Toiminta kerran alussa käydään läpi, mitä silloisella kerralla on tarkoitus tehdä. Lopussa käydään aina tunnekorttien avulla läpi, mitkä tuntemukset tunnista jäi, niin pelottavat kuin hyvätkin asiat.

Toinen menetelmä antaa asiakkaan vaikuttaa toimintaan. Asiakas saa itse esittää omia toiveitaan toiminnan suhteen.

Näin toiminnasta tulee paljon mielekkäämpää, kun saa itse vaikuttaa siihen, mitä tehdään.

Kolmas menetelmä on rauhallinen työskentely. Hevosten kanssa ei pidä hätiköidä vaan asiat tehdään kaikessa rauhassa. Asiakkaan omat taidot otetaan myös huomioon, eikä ketään hoputeta vaan rauhallisen työn tarkoituksena on myös oppia odottamaan muita.

Nämä kolme menetelmää yhdessä rakentavat tallituntien sisällön. Näiden menetelmien avulla asiakkaalle muodostaa selkeä näkemys toiminnasta, kun jokainen tunti rakentuu samojen menetelmien ympärille.

4. MITÄ EROA RATSASTUSKOULUUN?

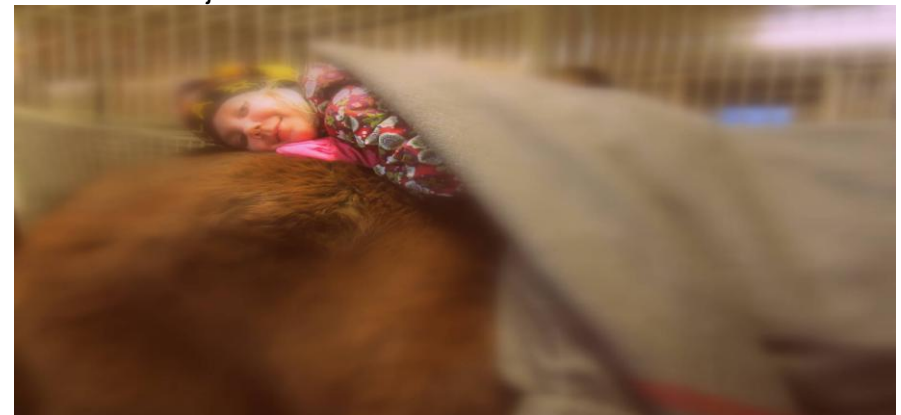
Pientalli on nimensä mukaisesti niin sanottu pienten talli, jossa opetellaan tuntemaan hevonen erilaisten toimintojen kautta. Pientallin toiminta on kuitenkin tarkoitettu kaikille vauvasta vaariin. Hevonen opitaan tuntemaan ensin maasta käsin seuraamalla ja havainnoimalla. Hevosen lisäksi lapsille ja nuorille opetetaan tallin sääntöjä. Toiminnan alussa käydään läpi kaikkia koskevat tallinsäännöt, joiden mukaan tallilla käyttäydytään. Säännöistä tärkein on rauhallisuus, hevosten kanssa ei pidä kiirehtiä, vaan asiat tehdään rauhallisesti, ilman kovia ääniä tai nopeita liikkeitä. Pientallilla ollaan tasa-arvoisia, ketään ei syrjitä vaan asioita opitaan yhdessä ja samalla opitaan toimimaan muidenkin kanssa. Toiset tulee ottaa huomioon ja antaa muidenkin päästä näkyville.

Pientalli antaa ne mahdollisuudet tutustua hevoseen ennen selkään nousua, mitä ratsastuskouluissa ei anneta. Ennen selkään nousua hevonen pitää oppia tuntemaan, miten se reagoi, liikkuu ja toimii laumassa tai yksin. Kun hevosen tuntee, tietää miten se voi reagoida, tulee ratsastamisesta paljon mielekkäämpää ja olo on turvallisempi. Jokainen päivä hevosen kanssa on erilainen ja kaikki hevoset ovat erilaisia ja reagoivat eri tavalla asioihin. Pientallin hevoset ovat kuitenkin koulutettuja ja ne ovat tottuneet erilaisiin ärsykkeisiin eivätkä säiky helposti.

Pientallilta on hyvä lähteä sitten jatkamaan ratsastus harrastusta isommille ratsastuskouluille, kun hevoset ovat tulleet tutuiksi. Ratsastuskouluissa opitaan ratsastamaan, mutta hevosen tunteminen jää taka-alalle. Tallin säännöt jäävät usein myös epäselviksi. Joissakin ratsastuskouluissa ei päästä itse hoitamaan hevosta, vaan hevonen on varustettu valmiiksi ratsastustuntia varten. Pientallilla opitaan hevosen hoitamista ja siitä huolehtimista. Samalla opitaan ottamaan vastuuta jostakin toisesta.

Pientallilla ei ole tarkoitus oppia huippu ratsastajaksi, vaan se antaa valmiudet siirtyä isommille talleille, jossa pääpaino on ratsastuksen opettamisessa.

Tallilla eri-ikäiset ihmiset, lapset ja aikuiset, ovat tasavertaisia toimijoita keskenään – toiset tietävät joistain asioista enemmän kuin toiset ja kaikilla on opittavaa toisiltaan, hevosasioissa kun kukaan ei tiedä kaikkea, eikä ongelmatilanteisiin ole valmiita ratkaisumalleja.

5.LOPUKSI

Pientalli on sopiva paikka sellaiselle ihmiselle, joka haluaa rauhassa tutustua hevosiin ja niiden käyttäytymiseen, ennen itse ratsastuksen aloittamista. Pientallilla pääsee opettelemaan hevosen hoitamista ja pääsee kokeilemaan muitakin aktiviteetteja, mitä hevosen kanssa voi tehdä. Pelkkä ratsastaminen ei tee ihmisestä hyvää ratsastajaa. Hyväksi ratsastajaksi tuleminen vaatii hevosen sekä oman itsensä tuntemista.

"Kun hevosesta tulee ystävämme, se ottaa meidät mukaansa salattuun maailmaansa, jossa tunteet ovat voimakkaita ja välittömiä. Sellaisessa maailmassa riittää tämä hetki. Hyvä hevonen tuo ihmiselle rauhallisen mielen." Anna-Kaisa Pitkänen

6.YHTEYSTIEDOT

Pientalli

Kunnasniementie 95b
80510 Onttola (Kunnasniemi)

Niina Tenhonen

p. 050-5780897

niina@pientalli.com

LÄHDEKIRJALLISUUTTA

Pitkänen, Anna-Kaisa 2008. Hevosvoimia. Hyvää oloa hevosharrastuksesta. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Seppälä, Tuija 2006. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta uutena nuorisotyöntyömuotona. Teoksessa Kylmäkoski, Merja & Lind, Kimmo & Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.) 2006. Nuorten tilat. Sarja C. Oppimateriaaleja 9, 2006. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry.
Sosiaalipedagoginen hevostoiminta.
<http://www.hevostoiminta.net/10>

